

2014 m. vasario 28 d., penktadienis

Nr. 8 (1069) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

4

Šv. Kristoforo kamerinio orkestro 20-mečiui

5

„Barikados“ Nacionaliniame dramos teatre

6

Rimaldo Vikšraičio fotografijos

M. IVANOVIČ NUOTR.

Jono Aničo paroda „Procese“

8

Nauji filmai – „Volstryto vilkas“

9

Krėsle prie televizoriaus

Scena iš spektaklio „Kornetas“

M. ALEKSOS NUOTR.

Nubusti sapne

Onutės Narbutaitės operos „Kornetas“ premjera LNOBT

Audronė Žūraitytė

Kartais sapnuojame gražius spalvotus sapnus. Juose įmanoma maloniu nei tikrovėje nubusti, viliančios, kad tikrasis pabudimas – tai blogas ar net baisus sapnas, ypač kruvinų įvykių Kijeve kontekste. Karo ir taikos, meilės ir mirties tema Onutės Narbutaitės operoje „Kornetas“ pagal Rainerio Marios Rilke's „Sakmę apie korneto Krisztupo Rilkės meilę ir mirtį“ (1906) išskleidžia peržengiant realybės ir vizijos ribą, ją niveliujant. Librete, kurio autorė yra pati kompozitorė, pavadintame improvizacija pagal Rilke's poemą (2 veiksmai, 18 scenų), atsirado Korneto sapnai, kurių sakmėjė néra. Juos, anot autorės, įkvėpė rašytojo amžininko, garsaus austri menininko Oskaro Kokoschkos knygelės „Sapnuojantys berniukai“ teksto fragmentai ir iliustracijų pavadinimai. Prisiminkime muzikai artimų neklasikinio māstymo tradicijos astovų teiginius apie tai, kad kompozitorius išreiškia giliausių išmintį, vartodamas kalbą, nesuprantama jo protui, panašiai kaip somnambulas (Schopenhaueris). Apgaulė, sapnas, iliuzija –

tai ne išvirkščioji tikrovės pusė, o vienintelė tikrovės forma (Nietzsche).

„Kornete“ į sapnus įsiterpia dar ir kiti tekstai, tēsiantys sapno būvę ar, priešingai, kuriantys dokumentinius operos kadrus (be paties Rilke's, dar Oscaro Miloszo (Milašiaus), Homero, Song Di, Johanno Wolfgango Goethe's, Charles'o Baudelaire'o, Georgo Traklio, Paulio Celano, Jacqueso Prévert'o kūrybos nuotrupos, inspiracijos). Tokiu būdu kompozitorės pastangos nukreipiamos kurti vizijomis grįsta teatriskumą, būtiną operos sėkmę. Lenkų muzikologė Marta Szoka, analizuodama šveicarių kompozitoriaus Franko Martino kompoziciją pagal tą patį R.M. Rilke's sakmės tekstą bei jo operą „Audra“ (pagal Shakespeare'ą) rašė, kad „operos sėkmė yra ne muzikos grožis, o jos teatriskumas, tikslingai nukreipta dramaturgija.“ Interpretuodami Rilke's sakmę daugelis kompozitorų remėsi vien poeto tekstu. Narbutaitė, turint omenyje libreto tekstinę mozaiką, sukūrė visai naują „draminę“ pjesę bei muzikinę-teatrinę formą.

Opera „Kornetas“ ne tik kontekstuali, asociatyvi, kalbanti egzis-

tinėmis (vien protu nesuvokiamomis) būties temomis, bet iškeilianti ir meno būties, sakyčiau, net jo ateities klausimus. Jie visada domino kompozitorius, ypač operų kūrėjus. (Šiakart Wagnerį pafiekame nuošalyje.) Meninę ir estetinę žodžio bei muzikos santykio problemą *Prima la musica, dopo le parole* ar atvirkščiai įvairiais – teksto suvokimo, vokalinės raiškos, balanso su orkestru – aspektais, šokio ir gesto atžvilgiu, sprendžia ir Richardas Straussas savo paskutinėje opeijoje „Capriccio“ (1941) su paantrašte „Konversationsstück für Musik“ („Muzikinis pokalbis“).

Stipri, perspektivi operos „Kornetas“ ikipastatyminė pusė – teksto ir muzikos sąveika, kai libreto tekstas – muzikalus, o muzika – tekstuoli, draminė (ji atrodo vyraujanti), vizuali ir drauge operinė, daininė (Korneto daina, meilės duetas, Mergaitės partija, ansambliai, fragmentiškai – choro partija). Tai nulémė Narbutaitės talentas, jos gilius intelektas. Ne tik muzikinis, bet ir literatūrinis, vaizduojamuju menų, apskritai meninis palikimas, ku-

NUKELTA | 2 PSL.

Nubusti sapne

ATKELTA IŠ 1 PSL.

riuo autorė disponuoja nepaviršutiniškai, įkvepija jos kūrybą. Pati kuriant eiles, rašanti puikius tekstus, piešianti – ji yra ne tik operos libretu autorė, kuri su būdingu kruopštumu detalizavo teksto inspiracijų šaltinius, bet ir numatė būsimą pastatymo prielaidas, sprendimus. Būtų idealu, kad jos kūrybinė valia ir kompetencija galėtų lemti ir galutinį veikalą rezultatai. Tai teigiu turėdama galvoje kai kurias futuristines muzikos meno raidos ižvalgas. Jų esmę sudaro ne naujos muzikos, o naujo meno XXI a. atsradimas. Paibrėžiant aksiologinį veiksnį, kalbama apie kaip niekada įmanomą, viškai fantastinę, šiuolaikine technika grindžiamą menų sintezę (apie kurią kadaise svajojo Skriabinas), kurios eksponavimui reikalinos naujus erdvės, kur tilptų tūksčiai lankytos.

Kol universalūs genijai nepasirodė, džiaugiamės turėdami puikių, pasaulinio lygio kompozitorių, jų muzikai jautrių režisierų, dailininkų ir šių dienų menui neabejingą jaunu atlikėjų būrį. Būtent tokia komanda kūrė „Korneta“, sakyčiau, iš esmės – „klasikinę“ operą, nes kalbamieji dialogai, rečitatyvai, baletu numeriai, orkestro introdukcijos jai nuo seno būdingos. Režisierius Gintaras Varnas daugeliu požiūriu – subtilus operos bendraautoris, per daug nekoreguojantis kompozitorės ir dramaturgės (laiko struktūravimo šeimininkės) sumanymo. Jis neieškojo „dramos“, istorijos, siekė išryškinti jos subtekstą, alcheminę abstraktaus ir konkretaus, emocionalaus ir intelektualaus jungtį („Apie ką opera? Nežinau, – kalbėjo režisierius. – Apie meilę, likimą...“). Režisierius drauge kurti pakvietė dailininkę Medilę Šiaulytytę, kostiumų ir grimo autorių Juozą Statkevičių, choreografe Elitą Bukovską (Latvija), vaizdo projekcijų dailininką Rimą Sakalauską. Šviesų dailininkas – Levas Kleinas.

Jau pirminėje muzikos, žodžio (jvairiomis kalbomis) ir vokalo (kartais ir be žodžių) saveikos pakopoeji artistams iškilo sudėtingos užduotys, nulemtos mūsų teatro repertuaru ribotumo XX a. kūrinį interpretacijos požiūriu. Orkestras, atlikdamas ir baletu spektaklių šiuolaikines partitūras, yra kiek daugiau patyręs ir šikart per trumpą laiką gerai atliko didžiulį darbą (premjerą dirigavo Robertas Šervenikas, rengė ir Julius Geniūšas). Tuo tarpu dainininkams moderni opera – tikras iššūkis, nes joje reikia ne tik dainuoti originalias melodijas, tiksliai interpretuoti neįprastus vingius bei ritmo piësinius, kartais paūkauti, padūsauti, garsiai kvėpuoti ar naudoti balso stygias neįprastu būdu, bet ir „natūraliai“ kalbėti, būti aktoriais, pasitaikius ir pagruti medinėmis lazdelėmis. Akcentuočiai naują teatro choro (meno vadovas Česlovas Radžiūnas) patirti. Tarsi veikėjas, jis buvo tai daugiau, tai mažiau pastebimas, pokyliai barokiškai pasipuošęs ir

kareiviškai santūrus; stovintis, gulintis, judantis, šokantis; esantis avansenoje, dažnokai kulisuose ar scenos gilumoje. Choras buvo ypač svarbus transcendentinio operos turinio skleidėjas – instrumentiškai praplečiantis orkestro tembrinę paletę, savarankiškai dainavimu ekspresyvus (labai norėjosi, kad prabangioje pilies menėje II veiksmo pokylio scenoje šokančio choro dainuojamas labai gražus motyvas neleiktų tik scenos refrenu, o būtų ilgėliau plėtojamas). Kalbėdami apie muzikinį veiksnį neišvengiamai jungiame jį su sceniniu vaizdu, nes jie nulemti vienas kito, neatskiriami. Skaidraus naivumo į sintetinį operos tekstą įnešė jūreivinių uniformomis aprentę, dainuojančią ir žaidžiančią „Ažuoliuko“ berniukų choro bal-

Sakalauskas, Eugenijus Chrebtovas). Apskritai premjeros (vasario 21 d.) atlikėjų sudėtis atrodė geriau suderinta, darnesnė, įtaigesnė nei antrojo (vasario 22 d.) spektaklio. Turint omenyje, kad su orkestru repeticijų buvo nedaug (gal – per mažai), pasiekta rezultatas tikrai džiugina, nors ribos niveliaivimas tarp dainavimo bei rečitavimo ir ypač kalbos dar galutinai nejveiktas, o įtaigios ir savitos vaidybos paieškos taip pat lieka atviros.

Prasmingai, meistišku išraiškinigu jūdesiu, išpūdingu kostiumu scenoje pasirodydavo energingais sukniais miršt simbolizuojantis Šokėjas – Kipras Chlebinskas. Ta pačią funkciją atliekantis juodai baltais Pjero rūbais aprentęs fleitininkas (Giedrius Gelgotas), grodamas ilgesingą

rė įpynė išplėtotą improvizaciją, grindžiamą anksciau sukurto „Gesang“ (altui, tenorui, bosui, obojui ir vargonams, 1997) pagal Rilke's sakmę fragmentu. Jo muzika skamba operos meilės scenoje. Be minėtų fortepijoninės muzikos inkliuzų, taip pat netikėtai pasigirsta Wagnerio operos „Tristanas ir Izolda“ pagrindinis meilės motyvas, kai Korneto rankose miršta nukankinta Šaukianti mergina. Orkestras teatrališkas ne vien dėl personifikuotų, scenoje pasirodančių instrumentų, bet ir dėl partitūros. Išskirtume klausinė, kuris kaip baroko epochos (kai įvyko reali Korneto žūties, įkvėpusi Rilke) ženklas kartais palydi jos stilizuotus scenos vaizdinius, bet labai įdomiai paraleliai priešinamas XX a. pradžiai (Rilke's sakmės su-

o jūs atsiverkite be išankstinės nuostatos.“

Operoje į akis pirmiausia krinta vizualus sprendimas, kuris labai svarbus, į muzikos kodus sutelkiantis arba jų šifruotę trikdantis veiksnys. „Kornete“ yra dvejopai. Nuostabi „Nakties sargyba“. Skamba taupus orkestro basso ostinato (lyg niūri pasakalija), ore sklinda dūmu šleifas, ryškėja ugnies rausvai nušvesti „pilkii“ griuvėsių ir nuvargių karių siluetai, kuriuos atokvėpiu priglaudė dulkėta žemė (giluminė scenos sieną). Sukuriama stingdanti laukimo būsena, kurią išsprendžia ilgesinga Korneto daina – ryški (ryškiausia) operos kulminacija. Išskirtinė savo grožiu ir nebanaliu muzikiniu lengvabūdiškumu scena smuklėje, girdint lengvo stiliums chanson „Bučiuok mane“. Nuosakių spalvų fone išsiskirianti Moteris raudona suknelė akcentuoja visai nelengvabūdišką šios scenos „Vynas? Ar kraujas?“ potekstę. Puiuku, kad choras dainuoja nematomas, neužgoždamas išraiškingo scenovalaidžio – pro gelsvai apšviestus smuklės langus matomi nebylūs, sustingę lankytos siluetai, lyg karpiunių meno pavyzdžiai. Štai atvejais scenovalaidis erdvus, tame sklinda muzika ir jos prasmės.

Scena savaip praplečiamā sudarant prielaidas daugiasluoksniam, polifoniškam turiniui, veiksmo „sommambuliškam“ salyginumui skleistis, kai patekėjus ménuliu „giedantys žmonės tarytum paukščių narveliuose kabos“, drauge puantiliškai tėsiant Korneto ir Sapnų mergaitės liniją (ivairiakalbė Klangfarbenkomposition). Žmogaus būties kvintescencija faustiškai įtaigiai apibendrinta šeštos scenos pabaigoje („Laimė ir stiklas, kaip greitai tai dūžta“), į avanceną įžengus berniukams su stikliniu balionu ir Pjero – mirties fleitininkui bei Seniui, kuris cituoja Goethe'ą: „Tu turi žūti!“, palydimą mafistofelišku juoku. Turinėjosi, gražios scenos su veidrodžiais I veiksme, pasirodžius Korneto antrininkui ir II veiksmo pokylje. Šviesus, sniego baltumo kupinas (vertikalūs nuo lubų iki grindų kabantys balti nériniai), kontrastą kitoms I veiksmo scenoms sudeinantis bei vidumi kontrastingas Antras sapnas (raudona rožė ir sniegas). Jo realistinis infantiliškumas (berniukai svaidos sniego gniūtėmis) taip pat kontrastuoja su salygine pastatymo stilistiką, bet sapne tikriausiai taip gali būti.

Skonigos videoprojekcijos – prieš akis slenkanti partitūra, scenoje dokumentiškai diskutuojant apie Rilke's teksto muzikinės interpretacijos galimybes. Paprastai esmingas Rilke's teksto fragmentas II veiksmo pradžioje. Apmaudu, kad dėl eilės adekvataus menko apšvietimo („išbluk laiškai...“) jis beveik neįskaitomas. Vis dėlto kurių videoprojekcijos peraugą librete

Gunta Gelgotė, Tomas Pavilionis ir vaikų choras

sai (vadovė Edita Narmontienė).

Šiam pastatymui suburti jauni operos solistai (jų devyni, teatro etatiniai – tik keturi) dainavo ir vaidino gerai. Išskirčiau nepriekaištintai Sapnų mergaitės vaidmenį sukūrusią Guntą Gelgotę. Jos balsas (soprano), dažnai dainuojantis be žodžių, išreiškė daugiau, nei žodžiai galėtu pasakyti. Visos scenos su ja – vokalo, vaidybos, įvairiųjų prasme – buvo tiesiog tobulos. Išpūdingai pasirodė Grafienės/Markizo vaidmens kūrėjos. Jovitos Vaškevičiūtės mecosoprano tembras minkštėsnis, sukurti personažai jausmingesni. Stipraus balso Eglė Šidlauskaitė – išdidesnė, šaltesnė. Pirmosios partneris – pagrindinio vaidmens kūrėjas – Tomas Pavilionis dainavo muzikaliai, sudėtingą vaidmenį pirmą kartą LNOBT scenoje kūrė gal kick nedraisiai, tačiau įtaigiai, artimai jaunojo Korneto įvairiųjų. Mindaugas Zimkus temperamentingesnis, kartais lyg žemiškesnis, jo tenoras ryškesnis, drauge operiškai tradiciškesnis. Šaunus buvo Rilke's amžininkų kvartetas (du spektakliai – 8 atlikėjai), Generolo vaidmens kūrėjai (Tadas Girininkas, Liudas Norvaišas), Korneto antrininkas (Jonas

melodiją), scenoje būdavo dažnai, kartais klaidžiodavo ilgai, lyg pasimatęs. Ne orkestro duobėje, o scenoje taip pat matėme Trimtininką (Arvydas Barzinskas), Būgnininką (Mikas Dulevičius). Didžiausią išpūdį iš muzikantų, tapusius operos veikėjais, paliko Pianistė – Rūta Rikterė. Ypač stilinga, santūrijos laikysena priė scenos gilumoje prariešančio fortepijono (lyg sparnus išskleidusio paukščio) buvo labai teatriška ir turininga, sietina su motinos įvairiųjų ir kompozitorės operos dedikacija „Mamos atminimui...“. Pianistė skambino šviesaus atminimo muzikologės Onos Narbutienės megstamų kūrinių ataidus – Schuberto fantazijos f-moll 4 rankoms kvartos motyvą bei kadenciją, Beethoveno „Mènesienos sonatas“ fragmentą, taip pat operos autorės improvizaciją Chopino muzikos nuotrupomis. Korneto mirties scenoje, užbaigiančioje operą, jai liko vienintelis, bukinamai kartoja mas garsas „re“.

Orkestro partija sujungė įvairias

Narbutaitės kūrybos sferas – vyraujančią kamerinę, kartais iki kelij garsų redukuotą muziką ir simfoninę kūrybą. I operos partitūrą auto-

kūrimo metai), kai akompanuoja rečitatyvui su leidėju ir amžininkais. Semantiškai išskirtinės įvairių instrumentų solo partijos, detalus partitūros štrichas, jos nuoseklus fragmentumus dėl poetinės libreto mozaikos lémė kamerinį operos stilijų su efektiniais viso orkestro sonorinių proveržiais, atskirais simfoniniais paveikslais, ižangomis (vėliavos sapnas, gaisro scena finale, meilės scenos prieigos).

Zinomi skirtinti požiūriai į operos, tuo labiau – šiuolaikinės, suvokimą. Pripažystama, kad klausytojui, patiriančiam naują meną, nereikalingas žanrinis nusiteikimas. Jis turėtų klausytiškai išskirtinės, išsilaisvinęs nuo patirties, neodadaizmo režimu – suvokdamas kaip vaikas. Neatsitiktinai kompozitoriai kontinentuoją, ką sekurė – tai vienintelis būdas, anot Aleksandro Sokolovo, būti išgirstam. Kalbama, kad scenoje nereikia tikėtis logikos, nes muzika ir juo labiau opera nėra logiškos, taip pat kad genialūs kūrinių suvokti gali tik genialus klausytojas.

„Tai estetinis potyris: negalvokite – leiskite būti „pagaunamas“, – mano dainininkas Rolando Villazónas, – Kompozitorius ir komanda galvoja,

Naujoji atžalyno karta

Klaipėdos jaunimo teatro spektaklis „Kita mokykla“

Daiva Šabasevičienė

Po praėjusį rudenį Nacionaliniam dramos teatre įvykusios Kazio Binkio „Atžalyno“ premjeros buvo prabilioti apie spektaklio tąsą. Samoningu ar ne, Klaipėdos jaunimo teatre atsirado „Atžalyno“ tēsinys – Mindaugo Nastaravičiaus „Kita mokykla“. Iš pažiūros mokyklinis spektaklis virto jaudinančiu kūriu.

Tai nėra vien „studentų programos“ darbas. Nepretenduoja jis tapti ir „repertuariniu vienetu“. Pirminiausia tai spektaklis, turintis aiškią poziciją, kurią išsako jaunoji karta ir jų mokytojas Valentinas Masalskis, talkinami visoms dramos teatro slinktims atviro dramaturgo Mindaugo Nastaravičiaus. Dar prieš porą metų Masalskis deklaravo, kad statys tik lietuvių autorius, mokysis iš jų ir padės jiems augti kartu. Iki šiandien jis savo ketinimų „neišdavė“ ir nuosekliai puoselėja šią idėją. „Kita mokykla“ tapo tam tikra laboratorija, kurioje ir dramaturgas, ir režisierius, ir jaunieji aktoriai, nebijdodami suklstyti, kuriai aiškaus turinio energetinių teatrą.

Nieko keistinė, nes guru Masalskis visada buvo aiškuas „turinio“, tokis, matyt, ir išliks. Toki tiesos jausmą jis diegia ir savo mokykloje, dirbdamas pedagoginį darbą Klaipėdos universitete. „Energetika, pasitelkiant tvirtą žodį“ – Masalskio aksiomą. Ir „Kitoje mokykloje“ jis remiasi žodžiu. M. Nastaravičius i teatro pasauli atėjo ne vien kaip rašantis žmogus, bet kaip aktyvus dabarties reflektuotojas, ieškantis dialogo su aktyviai mąstančiais teatro menininkais. I dramaturgo vaidmenį jis taip pat žiūri kiek sudėtingiau, nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Klaipėdos jaunimo teatrui jis rašo pjeses, atsižvelgdamas ir į vaidinančiųjų kiekį, ir į lyti, pasitikrindamas

temų aktualumą kitose kultūrinėse erdvėse – žurnalistikoje, radio laidose, įvairiose diskusijose ir netgi poezijoje. Masalskio teatras – tai Nastaravičiaus kūrybos, kaip visumas, tėsinys.

Spektaklio „Kita mokykla“ naratyvas gana paprastas, nesudėtingumu primenantis K. Binkio „Atžalyną“. Tačiau abu šie kūriniai koncentruojami ne į struktūros ar pasakojimo montažą, o į moralinį turinį, kai fabula tampa tik „kevalu“, slepiantį esmę. „Kita mokykla“, nagrinėdama mokyklos (mokymo ir mokymosi) kaitos būtinumą, polemiškai akcentuoja ir šiuolaikinės mokyklos trūkumus.

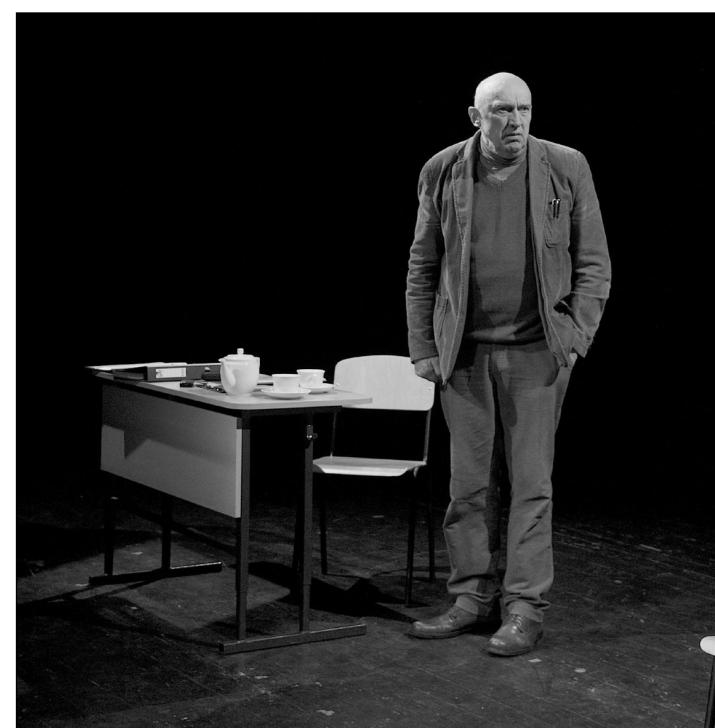
Teatre kalbėti apie švietimo politiką ganėtinai sudėtinga, nes beveik neįmanoma išvengti tiesmukumo ar net demagogijos. Tačiau klaipėdiečių komanda šis rizikos faktorių netapo priežastimi atsisakyti pirminės idėjos. Kurdamis socialiai angažuotą teatrą, jie vis dėlto buvo išgirsti. Tikroviškas scenovaizdis – mokykliniai suolai, mokytojo stalas ir lenta-ekranas – skirtingo pajėgumo aktoriai iš pradžių nieko ypatingo nežadėjo, bet išibėgėjus veiksmui ēmė vertis tikro, ne išgalvoto, o išjausto teatro paslaptis. Nors šis spektaklis – ryškus socialinio teatro pavyzdis, jo potekstė aktyviai veikia jausminius pradus. „Kitoje mokykloje“ yra du nekvietinuojamai dalykai – tai Masalskio tobulai attliktas Mokyklos direktoriaus vaidmuo ir literatūros pamoka apie Vincenco Mykolaičio-Putino kūrybą.

Masalskio Direktorius klausia: „Ar gali numirti žodžiai?“ Viena iš mokinii atsako: „Ne. Jeigu žodžiai įdomūs – ne. Žodžiai vis tiek lieka, jeigu yra, kas juos pasako.“ „Gyvosis apraudodamas, mirusiuosis šaukdamas“ Masalskis kreipiasi iš savo mokinius (abiem prasmėm), ir

visai netikėtai nulemia ne tik veiksmo fabulą, bet ir visą spektaklio kokybę. Aktorinio meistriškumo pamoka šiame spektaklyje tampa netgi svarbesnė už dėstomas tiesas. Ne-forsuodamas, neutriruodamas, kalbėdamas netgi „beasmeniu“ balsu, jis šiuolaikinius „pionierius“ – dramaturgo sumodeliuotus veikėjus, savo elgesiu primenančius net potencialius žmogžudžius, – paverčia „angelų chorū“. Paradoksas: mes patikime šia menine fikcija. Klasė tampa maštančia jėga, kurioje kiekvienas yra unikalus individuas, o Masalskis, neįtikėtinu greičiu spektaklio dramaturgiją perkélęs į „graziai užaugusį atžalyną“, pats atsiduria tarytum antrame plane.

Tai galėtume pavadinti aktorinės režisūros meistryste, kai pats save režisuodamas aktorių pasieka ypatingų auksčumą. Prisiminus višą Masalskio vaidmenų galeriją, ypač tų, kuriuos pats režisavos, galima tvirtinti, kad „Kitos mokyklos“ Direktorius – vienas iš įdomiausių. Šis teatro vandenis sujudinęs aktorių, net kuri laiką „sėdėdamas ant suoliuko“ (daugiau dirbamas pedagoginių darbų ir vis mažiau vaidindamas), irodė, kad meistrystei laiko distancija nepadarė žalingos įtakos. Gal net priešingai: ižvalgos, tiksliausiai psichologiniai niuansai, subtilus humoras, kuriam pats aktorius neteikia jokios reikšmės, vaidybos lengvumas ir neįtikėtinai jautri partnerystė pademonstravo, koks turi būti tikras mokytojas.

Scenoje, kurioje aptariaama V. Mykolaičio-Putino kūrybos reikšmę, „veikia“ ne tik mokiniai ir mokytojo balsai, bet ir veriasi įvairios poteiktės. Šioje scenoje įdomiai skamba Lietuvos istorija, lygiagrečiai – literatūros istorija, prieš mūsų akis iškyla visa galerija Lietuvos inteligenčių, formavusių tautos kultūrą. Ši

Valentinus Masalskis (Direktorius)

KLAIPĖDOS JAUNIMO TEATRO ARCHYVO NUOTR.

menų ypač išskirkia Evelina Lozdovskaja ir Elena Ozarinskaitė, ir naujajame spektaklyje jos yra didelei V. Masalskio ramsčiai.

Jauniausiu aktorių vaidyba dar banguoja. Tačiau jie noriai ir entuziasticiai vaidina netapdami personažais. Jų energija stipresnė už norą pabūti „svetimame“ kūne. Todėl kartais vaidmuo deklaruojamas, o ne išgyvenamas, susiniveliuoja jų individualybės, išryškėja mėgėjiskumas. Bet juk mėgėjiskumas užvaldė daugelį profesionalių teatrų spektaklių, net ir tų, kurie priskiriama „geriausiams“. Susidaro išpuolis, kad vaidmenys ne kuriami, o apvaininami.

Kaip atgaivinti Lietuvos mokyklą, kad jiaptų ne *kitokia*, o *tokia*, kokia yra reikalinga? Klaipėdos jaunimo teatro spektaklyje tai išgyvenama kūnu ir siela, atviru tekstu, kuris virsta net tam tikru meniniu manifestu.

Masalskio veikla Klaipėdoje taip tikrūs masalu teatro mėgejams. Važinėdami po Lietuvą, jo mokiniai gerą energiją pasėjo ir Vilniuje. Reikiā tikėtis, kad tai – naujo teatro judejimo pradžia.

Scena iš spektaklio „Kornetas“

M. ALEKSOS NUOTR.

vo vizualaus ir verbalinio teksto jis surūpinti papildymo ryši.“

Manau, kad ši opera galėtų, turėtų užvaldyti emociškai pakiliau, ne vien ilgesingai. Tikimės, kad publiką, pasirinkusi „Korneta“, į teatrą ateis klausytis *Lied*, o ne vien žiūrėti videoprojekciją ar Juozo Statkevičiaus kostiumų, be kurio preciziško meistriškumo jau neįsivaižduojame dabartinės Lietuvos operos pastatymu raidos. Matyt du „Korneto“ spektakliai nekelia abejonių, kad transcendentini, poetini Narbutaitės operos turinį iš esmės išprasminti pavyko. Tai išskirtinis proveržis lietuvių operos istorijoje. Pajuntame „kolaboracine“ operos jėgą, sukuriantį jei ne egzistencinių stebulką, tai tikrai – egzistencinių svarbos sapną, iš kurio dėl jo svarbos neturėtume pabusti. Imi tikėti, kad opera – ne atgyvenusi, o maksimalistinė meno forma, kuri, kaip seniausia multimedija, turi didelės perspektyvas.

AUDRONĖ ŽIŪRAITYTĖ

ATKELTA IS 2 PSL.

ir muzikoje užprogramuotas prasmes, gnuždo adekvatū ju emocinį suvokimą, jį transformuoja į grynaivizualią percepcią. Labiausiai trikdė gausybė siurrealistinių kaukolų, multiplikuotų ir nežmoniškai išdintų, nors iš jų žiūrovų akys suformuoti mirties bokštai buvo tikrai išpūdingi. Juk scenoje veikia net keli mirties simboliai – šokėjas ir fleitininkas! Manyčiau, jų pakanka. Taip pat siurrealistiškai išverstas akies obuolys, su vyzdžiu ir be jo, mirksintis akies vokas nepagilina kompozitorius subtiliai pertiekiamų Rilke's žodžių „Gyvenimas mirtis – viena“. Per daug videoprojekcijose matome arklį – statiskų ir judančių, išsdintų ir sumažintų, skulptūriškų ir nupieštų, su raietliais ir be jų. Dažniausiai jie eksplatuojami kartojant žodį „reiten“ („ojame“). Juos lydintys kareivų jūdesiai, stūbavimas ar lengvi pritūpimai, – puikus režisierius atradiamas, kitoms iliustracijoms stigo

nuosaikumo. Dainuojant apie begarsę tylą, spengimą ausyse, Kornetas su antrininku uždengia rankomis ausis – puiku. Tačiau projekcijose matome milžinišką laivą, fantastinės formos bangą. Net interpretuojant „Ko miegat?... Kas nors turėtų atsilepti“ žodžius – tai atrodo per daug agresyvu. Pamatinis operos kameriškumo matas neišlaikomas, muzika pradeda būti „akompanuojanti“. O taip dėl jos nepaprasto turiningumo ir teatrinio išradinimo, siekio tyliai kalbėti apie fundamentalius dalykus neturėtų būti.

Daugiau kaip valandą trunkantis

pirmasis veiksmas emociškai labai vinentas, kontrastai vos apčiuopiamai. Teatriniu požiūriu pavojingai priartėjama prie ribos, kai transcendencijos ir meilės ilgesys virsta pralgstančia sloga atmosfera. Viltingo prasviečimo neatneša ir muzikos prasme puiki II veiksmo meilės scena, išsivaizduota kaip esminė kulminacija savoje *Liebestod* konceptuijos versijoje. Gal ją užgože niūriai stūksantys dekoratyvūs sodu medžiai masyvi trapecijų ir kubų pavidalu

bei judanti ir vis didėjanti geometriško sodo videoprojekcija. Paaiškinimo ieškosime ir vėliau. Pokylio scenoje Grafenė ir Kornetas didžiulėje minioje išskiriamai ją meniškai sulstingdžius. Juos jungiantis pirmas ir paskutinis meilės ryšys išaukština mas, kai jie stilizuoti ištiesmomis rankomis apsikabina ar „valetu“ atsigula ant plokštumos (stilizuotos lovos), o ne slapstydamiesi už medžių. II veiksmė tikėjomės daugiau sielas atveriančios šviesos. Operoje

Dialogai su Donelaičiu

Lietuvių kompozitorų premjeros

Daiva Tamošaitytė

Vasarį 22 d. Taikomosios dailės muziejuje skambėjo aštuonios pašaulinės premjeros, skirtos Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. Renginį organizavo Lietuvos kompozitorų sąjunga ir Valstybinis choras „Vilnius“, dirigavo jo meno vadovas ir vyr. dirigentas Povilas Gylis; dalyvavo Dainius Jozėnas (vargonai), styginių kvartetas „Archi Quartet“, Varinių pučiamujų kvintetas bei ansamblis „Giunter Percussion“. Aktorius Ramūnas Abukevičius prieš kickvieną kūrinį skaitė Donelaičio žodžius, kurie nušvietė rašytojo asmeninį pozūrį į save ir pasaulį.

Pati idėja – aštuoni skirtingi žvilgsniai į Donelaičių ir pasirinktas tembų derinys (variniai pučiamieji, mušamieji ir balsai) – buvo įdomi, o renginys, ižėmiantas konцепciją atitinkančias kūriniai, pats igavo keilių dalių kūrinio formą. Giedrius Svilainis pateikė du kūrinius. „Metų rato“ mišriam chorui, varinių pučiamujų kvintetui ir vargonams kompozitorius panaujojo paukščių balsus, vabzdžių skleidžiamus garsus ir kitokias išraiškos priemones, išgaunamas molinių paukštelių su vandeniu, ir jos iš tiesų suteikė gaių gamtos koloritą muzikiniams vyksmui, kuris buvo gana vientisas, gerai klausomas, o ypač patraukė trečias šokio ritmo ir originalios melodikos epi-zodas su laudiškais motyvais. Tačiau antrasis kūrinys „Pavasario garsai“ mišriam chorui *a cappella* nieko

nauja nebepasakė. Panašiai atsitiko ir su Mindaugo Urbaičio „Pričaus pamokymais“ mišriam chorui *a cappella*. Žavingai trumpia kūrinio anotacija persikėlė ir į kūrinio idėją. Kalbantis choras, kuris ir nepradėjo dainuoti, sukūrė efektingą klegančios ir nepatenkintos būrybų minios, susirinkusios kur nors turguje, vaizdą. Tik dar trumpesnė antroji dalis „Pavasari“ nuo pirmosios „Varar“ skyresi vien pakitusiu metru.

Kitoks požiūris atskleidė Justės Janulytės kūrinę „Ihr Schatten schneller Zeit“ šeziolikai balsų. Panaujusi vokišką Donelaičio eilė-rašio tekstą, kurio faktiškai nesigirdėjo, skrido tik testinai garsai, kompozitorė siekė sukurti cikliskos formos kompoziciją, kurioje svarbiausia – pasteliniai spalvy atmosfera. Tačiau koncerto vedėjo prieš tai paskaitytas lietuviškas teksto vertimas „O greit slenką laikai“ labai praverė pavasariškai, džiugiai ir optimistiškai nuotaikai: „Argi žmogus vien tur apverkt skriaudas patirtas / Ir be drāsos, vilties tik dirbt amžinai? / O ne! Pasaulis jam būt rojumi pa-skirtas, / Bet ne, kaip Heraklitui, vis ašarot liūdnai.“ Ir tą Heraklito kodą Janulytė išnaudojo ypač išradingai, nes, pasak jos, „muzikinės raiškos repitetiviskumas yra ne mechanika, o „heraklitiskai“ kintantis, išvairus ir nuolat atsinaujinanči“. Šalia to atkreipsime dėmesį, kad bendrame baudžiauninkų raudū ir vargų fone (toks iprastas Donelaičiu taikomas kodas) ši pozicija tapo itin novato-

riška ir atskleidė mažiau žinomą paties Donelaičio pusę.

Taip pat įdomi Jono Tamulionio idėja į Donelaitį pažvelgti per Antonio Vivaldi „akinius“. Styginių kvarteto gręziamos „Metų laikų“ temos davė stimulą chorui, ir jomis sekdamas jis vietomis dainavo naują muziką, vietomis susisiekę su „Vivaldžio kodu“. Kūrinys skambėjo įdomiai, bet vienas klausimas išsilaika: kadangi buvo panaudota daug Vivaldi muzikinės medžiagos (faktiškai tai buvo jo parafrazė), gal tiksliai būtų buvę rašyti du autorius: Vivaldi-Tamulionis, „Metų laikai“.

Laimučio Vilkončiaus „Šūvis“ mišriam chorui *a cappella* su smagiaisiais patrepesčiamais, plojimais bei šūkčiojamais patraukė dėmesį itin išvairiomis raiškos priemonėmis, judria ritmika (apas autorius, Donelaičio kūryba „labai įdomiai ritmiška“). Tai yra techniniu požiūriu nepriekaištingas, žanrų išmanančio meistro chorinis kūrinys, kurio buvo malonus klausytis ir kurį chorui turėtų būti patogu atlikti.

O dabar – apie prologą ir epilogą. Koncerto pradžioje skambėjo Anatolijaus Šenderovo „Amžinas būties ratas“ mušamujų ansambliu, chorui ir varinių pučiamujų kvintetui. Kaip visada, kompozitorius gilių lietuviško charakterio pojūtį derina su intriga, veiksmu, teatro elementais. Didžiąją kūrinio dalį sudaro keturių padalų (metų laikų) ciklas mušamiesiems, kurie šiam kūrinyje gali visapusiskai atskleis-

ti, parodyti vyrišką ritmų kaitos ir muzikinių charakterių, kurios lė-mė skirtinių ritminiai piešiniai, įtampą ir žavesį. Apskritai ansamblis ateityje galės šią kūrinio dalį atliki kaij savarankiškai, švariai ir efektingai skambantį numerį. Keturi mušamieji išsištēst ratu aplink di-dij būgną, kuris yra kūrinio ašis ir „kurio forma (ratas) simbolizuoja nuolat pasikartojančius reiškinius bei dėsnius, o keturi muzikantai, sa-vu sustojimo vietas derinantys pagal kompasą, – nekintamas šiaurės, pietų, rytų ir vakarų kryptis“ (iš autoriaus anotacijos).

Kūrinys pradėdamas pirmaja padala, kurioje skamba „medinai žirgeliai“ – skrabai. „Vasarai“ ateina su didžiojo būgno garsais, greitais ritmais, o „Žiema“ – su lekščių „pūga“ (skirstytmas dalimis tik numanomas). Tuomet ciklas vėl prasideda iš naujo: išgirdęs varpą, iš publikos pusės ateina choras ir gieda vienintelę Donelaičio cilutę: „Jau saulelė vėl atkopdama budino sviętą...“ Jam pritaria grynais akordais iškilmingai skambantiesi varinių pučiamujų kvintetas, vėl pasigirstantis varpas, kurį pagal vidinę natūralią muzikos (ir kalbos) tēkmės logiką prakalbino Pavelas Giunteris. Šis išpučingas epizodas, darantis prūšų šventęs, lyg šventadienio, išpūdį, pagal prasmę ir nuotaiką primena panašią Pietro Mascagni operos „Kaimo garbė“ sceną. Po šio iškilumo vėl nusileidžiamai į žemę, skamba sutartinės, su kuriomis choras apleidžia sceną.

Pasigirsta skrabai, o jų pavieniai garsai, krentą lyg lašai (*diminuendo*), byloja „sekundes, skaičiuojančias Laiką“. Pažymėčiau Šenderovo gebėjimą iš daugybės muzikos išraiškos priemonių sukurti intrigą ir atrinkti tas, kurios taikliausiai atspindi ir tautiškumą, ir konkretišią idėją.

Koncertą užbaigė Lino Rimšos „Metų pradžia“ mišriam chorui, varinių pučiamujų kvintetui ir mušamujų ansambliu (sudėtis nurodo į koncerto pradžios ir pabaigos sujungimo idėją, kuri tikrai puikiai išreiškia pagrindinę Donelaičio epo mintį: nesibaigiantį gamtos laiko ratą, o sujuo ir žmonių gyvenimų atgimimą). L. Rimša panaujo dyliką „Pavasario linksmybių“ cilicium. Idomu, kad būtent jo kūrinje geriausiai girdėjosi tekstas (ypač pašnibždomis tarimas). Vėl girdime skrabalus, atsiranda ksilofonas. Mušamieji taip pat nenuobodžiauja, mat jie turi palaikyti idėjų: sugrįžti į metų laikų pradžią, į gyvenimo pradžią, į visa ko teigimo pradžią. Ši mintis įkūnijama tolydžio, lyg „Bolero“ principu, ilgai auginiant muziką per aškią formą, energingus ritmus iki dramatiškos kulminacijos. Kūrinį papildė Žydrūno Česnauskio videoprojekcija – besimainančių „kristalinų“ faktūrų sfera.

Apibendrinant galima teigti, kad „Aštuonios pasaulinės premjeros“ buvo įsimintinas, sutelkiantis ir mėlas širdžiai sumanyamas. Tai antrasis LKS rengtas naujų kūrinių koncertas, skirtas Donelaičiui. Lauksime ir daugiau tokijų projektų.

Nesenstantis orkestras

Šv. Kristoforo kamerinio orkestro 20-mečio koncertas

Vaida Urbitytė-Urmonienė

Daugelis gerą muziką ir aukšto meistriškumo atlikimą vertinančių klausytojų vasario 20 d. susirinko į Šv. Kotrynos bažnyčią, kur Vilnius miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vadovas ir dirigentas Donatas Katkus) pakvietė savo ištikimiausius gerbėjus paminėti gyvavimo dvidešimtmetyj. Per ilgus kūrybinės veiklos metus kolektyvas pelnė platų pripažinimą ne tik Lietuvoje (paskutinis orkestro pasirodymas už Lietuvos ribų vyko Paryžiuje, UNESCO rūmuose, kur orkestras su chorū „Jauna muzika“ bei solistais atliko Broniaus Kutavičiaus oratorių „Metai“), intensyviai koncertuoja žymiausiose Europos scenose su garsiais atlikėjais, o jų pasirodymai visuomet sulaukia teigiamų kritikų vertinimų. Orkestro gerbėjai matė jį išairių: šmaikštų, rimtą, susikaupusį, vėjavaikišką, eksperimentuojantį, drąsus, novatorišką. Orkestras yra mylimas ir laukiamas, jo pasirodymai profesionalūs, išbaigti ir kupini nenuuspėjamų nuotykių.

Kolektyvas yra įrašės daugiau

kaip penkiasdešimt kompaktinių plokštelių, kuriose vyrauja skirtinių laikotarpiai muzika. Veiklos pradžioje orkestras orientavosi į baroko muzikos interpretacijas, bet dabar yra žinomas kaip puikus išvairių epochų kūrinių atlikėjas. Vienas iš kolektyvo išskirtinių bruožų yra stilistinis universalumas ir šiuolaikinė muzika, kurioje gausu netikėtų idėjų ir išvairių eksperimentų. Išskirtinę vietą repertuarė užima lietuviška muzika, orkestras padeda į jauniausiemis kompozitoriams gyvai išgirsti savo pirmuosius stambius kūrinius – bakalauro darbus, kurie kasmet atliekami tarptautiniame šiuolaikinės muzikos festivalyje „Druskomanija“.

Kolektyvas neįsivaizduojamas be savo meno vadovo Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Donato Katkaus, kuris yra puikus muzikas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius, muzikologas, visuomenės veikėjas, neseniai apdovanotas Santarvės ordinu „Už santarvės puoselėjimą“. Rodos, nėkuomet nepailstantis, visad linkamas ir puikų humorą jausmą turintis maestro ir jubiliejiniame vakare

privertė šypsotis. Po pirmojo koncerte skambėjusio kūrinio, tiesa, niūroko ir šiek tiek nostalgisko Josepho Haydno penkių dalių Styginių kvarteto E-dur, op. 2, D. Katkus šmaikštai pristatė kickvieną orkestrantą ir kolektyvo rėmėjus, priversdamas kvatotinės busvius salėje. Nežinia, ką klausytojai labiau norėjo girdėti – daugiau muzikos ar šmaikštų pasakojimų, bet koncerte buvo atlikta nedaug kūrinių: orkestras pagrindė žymaus danų kompozitoriaus Carlo Nielseeno triju dalių Mažają siūlątysti gryna ritmika a-moll, op. 1, kuri skambėjo labai romantiškai ir lyriškai. Tai vienas pirmųjų kompozitoriaus neoromantinių kūrinių, kuriame drąsių raiškos priemonių ar sokiuriančių saskambijų nėra, kūrinys vinentas ir gana nuosaikus. Kompozicija tarsi padėjo pereiti nuo rūstaus J. Haydno kvarteto prie gyvybingo argentiñiečių kompozitoriaus Alberto Ginasteros keturių dalių Koncerto styginiams, op. 33. Pats kompozitorius savo kūrybą skirstė į tris laikotarpius: „objektuvių nacionalizmą, subjektuvių nacionalizmą ir neokspresioniz-

mą“. Pastarajam ir priklauso skambėjusios kūrinių, kuriame išgirdome ekspresyvius argentinietiškus ritmus ir ryškų folklorą. Orkestro muzikantai čia pademonstravo ištobulintą meistriškumą, šiuolaikiškame ir virtuoziškame kūrinje atskleidę visų grupių koncertmeisterių, jausmingai ir profesionaliai atlikę ryškias solines partijas.

Po klausytojų laukė staignė. Muzikantai, pasirodo yra ir puikūs aktoriai (ypač D. Katkus), sugebėjimus pademonstravę filme apie savo ilgą kūrybinę veiklą. Per dvi dešimtis metų keitėsi kolektyvo sudėtis, programos, jie nuolat kėlė sau iššūkius, o visa tai atsispindėjo rodytoje juosteje. Viskas buvo pateikta šmaikštai, taip, kaip moka ši jaunatviškas kolektyvas. Dar dau-

gau juoko sukėlė antrasis filmas, kuriame parodyta, kaip smagiai jie rengė pirmajį. Šv. Kristoforo kamerinis orkestras ir Donatas Katkus E. LEVIN NUOTR.

gių juoko sukėlė antrasis filmas, kuriame parodyta, kaip smagiai jie rengė pirmajį. Šv. Kristoforo kamerinis orkestras nesensta. Priešingai, jis kaskart vis labiau tobulėja, jaunėja, daug eksperimentuoja, pateikia vis naujų idėjų. Būdamas vienu pagrindinių Kristupu vasaros muzikos festivalio organizatoriu, kolektyvas visomis jégomis stengiasi praturtinti sostinės kultūrinį gyvenimą, jį drąsiai galime vadinti reprezentaciniu Vilnius miesto orkestru. Šauniam ir išairiupiam kolektyvui norisi palinkėti dar daugiau entuziazmo, optimizmo ir kūrybinės energijos, o šmaikštajam ir charizmatiskam meno vadovui D. Katkui – neišsenkančios stiprybės, ieškojimų ir atradimų.

Juokeliai už barikadų

Premjera Nacionaliniame dramos teatre

Kristina Steiblytė

Apie sudėtingesnes traumines patirtis kalbėti, sako, sunku, o kartais ir neįmanoma. Ne tik todėl, kad nesinori dar kartą susidurti su praeityje patirtu sukrėtimu, bet ir todėl, kad tai apskritai sunku prisiminti, nuosekliai papasakoti. Tad neretai stipresniu trauminiu patirčiu (išgyventų karų, trėmimų, susidūrimų su mirtimi) prisiminimai išreikiama fragmentiška kalba arba pasitelkiant humorą. Galima paminėti, pavyzdžiu, fragmentiškus, sumontuotus, surrealius ir ironiškus dadaistų darbus, kurtus po susidūrimo su karu ir visiškai nusivylus civilizacija, ar Balio Sruogos „Dievų mišką“, kur ironija, juokas padeda kalbėti apie išgyventus sunkumus.

Patirti traumas gali ne tik pavieniai asmenys, bet ir didesnės grupės, pavyzdžiu, tautos. Lietuva XX a. jų patyrė ne vieną: pačios ryškiausios, skaudžiausios susijusios su Antruoju pasauliniu karu, sovietų valdžios represijomis. Bet trauminių patirčių būta ir XX a. pabaigoje. Nors neprieklausomybės atgavimas Lietuvos istorijos pasakojime įrašytas kaip esminis laimėjimas, tuo laiku neišvengta ir visuotinė tragedijos. Sausio 13-ają beginkliai žmonės, atsidūrė prieš tankus, atrodė kaip visa tauta: maža, beveik nieko neturinti, stojusi prieš nors ir byrančią, bet vis dėlto supervalstybę. Gal dėl to kalbant apie šią datą vis dar kyla sunkumų, kontroversijų: nors tyrimai atliki, faktai, regis, sudėlioti į vietas, vis dar pasigirsta radikalijų pasiskymu ir tokų pat reakcijų į juos.

Su traumomis reikia tvarkytis. Atsiminti, susitaikyti ir gyventi toliau. Todėl svarbu kalbėti. Ir ne tik oficialiuose minėjimuose, legiti muojančiuose romantizavimą, idealizavimą bei vienintelę tiesą. Reikia kalbėti faktų kalba ir, kas, regis, dar svarbiau, – menu. Todėl branginame tokius kūrinius kaip „Dievų miškas“, turime vertingų literatūros ir teatro darbų apie posovietinio žmogaus traumas (pavyzdžiu, Sigito Parulskio ir Oskaro Koršunovo „P.S. byla O.K.“), o dabar – ir spektaklį apie Sausio 13-ają.

Vasarį pabaigoje Nacionaliniame dramos teatre lietuvių ir latvių kūrybinė komanda pristatė „Barikados“. Daugiau nei trijų valandų spektaklis pasakoja apie 1991 m. sausio įvykius iš įvairių perspektivų: politikų, prie televizijos ar parlamento budėjusių žmonių, tų, kurie tuo metu buvo namuose, pačių spektaklyje vaidinančių aktorių ir jų šeimų. Kaip ir žadėta prieš premjerą, žiūrovai gavo labai asmenišką pasakojimą apie trauminę ne tik savo, bet ir tautos patirtį.

Režisierius Valteris Silis bei dramaturgai Goda Dapšytė ir Jānis Balodis spektaklio dramaturgiją sudėliojo iš atsiminimų, stenogramų, bylių: derindami labai asmenišką santykį su įvykiais ir objektyvia fak-

tų kalbą. Čia nekuriamas chronologiskai ar kita prasme nuoseklus pasakojimas. Šiuolaikinių jaunu žmonių diskusijas keičia Nobelio taikos premijos komisijos posėdžio simuliacija, po kurios seká neprieklausomybės atkūrime dalyvavusiu politikų pokalbiai, po jų – tekstai iš budėjusių prie televizijos bokšto atsiminimų, tada – pasakojimas apie rusų karį prie televizijos bokšto, o ši keičia mėginimas atsakyti „dokumentine“ laidai apie Sausio 13-ąją, rodytai per PBK... Tarp viena kitą keičiančių scenų įsiterpia aktorių monologai apie neprieklausomybės atgavimą, savo santykį su to meto įvykiais, lietuvių tauta, Lietuva, laisve.

Spektaklis sudarytas iš daugybės skirtingo ilgio ir prasmės bei emocijų krūvio scenų. Tačiau visi pasakojimai neabejotinai kalba apie patirtas traumas. Vienose scenose, cituojant dokumentus, vardijamos fizinės prie televizijos bokšto budėjusių traumos, kitose – psichologinės, susijusios su baimės netekti ar timujų, postų, gyvybės. Vardijami žmonės, susirinkę iš įvairių Lietuvos vienetų. Pabrėžiama, kad įvykiai buvo svarbūs visiems (t.y. ne tik vilniečiams ir ne tik budėjusiesiems prie bokšto ar parlamento) ir kad pasekmės taip pat jaučiamė visi. Ir aktorių monologai, ir ne kartą priiminta teisė kalbėti pasirinkta tema rodo, kad spektaklio kūrėjų (o iš teksto autorės) karta vis dar išgyvena mažu mažiausiai bejėgiškuo prieš romantizuotą istorijos versiją baimę. Todėl šiemas žmonėms, mums, man, kalbant apie būtent šią traumą, svarbu konstatuoti savo santykį, įvertinti savo poziciją į tautos mitą. Ir čia padeda juokas: sumažinama įtampa, gimstanti susidūrus skirtingiems požiūriams (kas šiame spektaklyje sunkiai išvengiamai).

Ir nors juokas spektaklį mačiu siam Vytautui Landsbergiui pasirodė ne visai tinkama priemonė kalbėti apie tą laiką („tada visai nebuv

Scena iš spektaklio

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

linksma“), geresnę profesorius vargu ar galėtų pasiūlyti. Juokas, parodija visada gelbsti susidūrus ne tik su traumomis, bet ir su kolektyviniais mitais. Čia, regis, ir glūdėjo Marius Ivaškevičiaus „Madagaskaro“ sekėmė. Esminis skirtumas šiuo atveju tas, kad „Madagaskare“ kalbama apie tai, kas neabejotinai yra istorija. O štai Sausio 13-osios įvykiai dar gyvi, nors jau ir tapę liečiavimų tautos pasakojimo dalimi. Tai, deja, dažnai užkerta kelią kritiškam santykiumi su istorija, juo labiau jo reiškiumi. Tad spektaklyje „Barikados“ savitas žvilgsnis, jau įtvirtinto pasakojimo permastymas legitimuojamas juoku, primenant, kad tai mėginimas suprasti. Padeda ir tai, kad personažai nevaaidinami: aktoriai manipuliuoja šaržais tarsi matuodamiesi situacijas, būsenas, jausmus, daug kalba pirmu asmeniu, kreipiasi į žiūrovus.

Spektaklis vertingas ne tik dėl pasirinktos temos, bet ir dėl lietuvių teatrui retoko kūrybos būdo. „Barikados“ konstruotos be iš anksto surašytos dramaturgijos, improvizuojant, ieškant. Mačiuosiems bent vieną V. Silio spektaklį (Lietuvoje rodyti jau du) nebus netikėta tai, kad čia daug kalbama ir labai pasikliaujama aktorių meistriškumu, gebėjimu bendrauti su žiūrovais. Aktorių komanda šiame spektakly-

je itin svarbi. Scenoje matome septynis jaunus žmones: Elzę Gudavičiutę, Moniką Vaičiulytę, Tomą Vaškevičiutę, Tadą Gryną, Mariu Repšį, Vainių Sodeiką ir Ainį Storpirštį. Žiūrint spektaklį beveik nekyla abejoniu nei jų charizma, nei aktorių nėjimais: ne vienam tenka suvaidinus šaržuotą politiką sakytį asmeninį monologą ar atvirkšciai – po jautraus monologo juokauti. Kol kas nesėkminges mėginimais dešinti šaržuotą vaidybą ir organišką nuoširdų kalbėjimą (su kolegomis scenoje ir žiūrovais salčėje) išsišyrė tik M. Vaičiulytė: susitarkiusi su šaržais, savo monologą aktorė pasakotasi atstovaudama vyresniajai kartai (mintyse sukosi palyginimas su Arkadina, laike įstarginus scenos primadona).

Spektaklyje vis dėlto yra ir daugiau problemų. Fragmentiškam kalbėjimui, sapniškai spektaklio struktūrai pritrūksta vidinės logikos, jungties. O gal šiuo atveju galima sakytį, kad kūrėjams pritrūksta drąsos garsiai, aišku, tiksliau išreikšti savo poziciją, savo nuomonę, savo santykį su dar ne visai istorijai pri skirtiniais įvykiiais. Spektaklis rizikuja likti tiesiog parodija, šaržu, „Madagaskaru“ apie tai, kas nuėjo praeitin, bet ne skaudžiai tautos ir savos kartos traumos analize, kokia buvo „P.S. byla O.K.“. Galima pa-

lyginti. Vienoje paskutinių „Barikadų“ scenų iš M. Repšio „Vytauto“ ir „Neptūno“ mineraliniu vandeniu, lietuviškomis dainomis bei gintariniais karoliais išvarius Mišą – visą jo rusiškumą – klausiamą, kokios jo mėgstamiausios spalvos. Geltona, žalia ir raudona, atsako apvalytasis. „P.S. byla O.K.“ tautinės vėliavos spalvos traktuojamos taip pat ironiškai, tačiau kur kas kandžiau, skaudžiau, mat šiame spektaklyje teka trispalis snarglys: dar 1997-aisiais O. Koršunovas kur kas drąsiai kėlė klausimus apie idealus, kovos už juos rezultatus, savo kartos traumas. „Barikadų“ kūrėjai, taip pat kalbantys apie traumą, apie savo požiūri, savo kartos padėti ir pozicijas, iš esmės beveik nepalielka vienos kritikai, abejonei ir kuria teisingai patriotiš-

Marius Repšys ir Tadas Grynas

ką spektaklį, nors ir gali nepatiki šaržuojamius politikams.

Kūrėjų deklaruojamasis siekis kalbėti apie istorinę (neva objektyvią) tiesą išsakomus teiginius paverčia tokiomis pačiomis dogmomis, su kuriomis, darydami tyrimą ir statydami spektaklį, jie patys susidūrė. Tikslas, regis, buvo kaip tik priešingas: išreikšti subjektyvų santykį. Tad „Barikados“, kokios yra dabar, atrodo pasidavusios spaudimui (kurį pirmiausia primėtė vidinis cenzorius) kalbėti teisingai, nepamiršti aukų, paprastų žmonių ir, žinoma, pašaržuoti politikus.

Parodyta premjera vis dėlto atrodo kaip eskizas. Spektaklis ilgas, aktoriai transliuoja, o žiūrovai viršina daug intensyvių emocijų ir tai vargina. Pats pastatymas irgi keilia dviliypius jausmus. Nors ir netobulas, vis dėlto kalba jautri neruva užgaunačia tema. Deja, kalba pernelyg atsargiai, stengiasi labiau pateisinti temos pasirinkimą, o ne pasakyti tai, kodėl gėlė tokia svarbi kūrėjams. Pagaliau primirštamas atskleisti žadėtasis santykis tarp praeities ir dabarties. Vienintelė jungtis lieka aktorių, jų asmeninės pozicijos bei (galimas daiktas, nesąmoningas) Sausio įvykių, kaip trauminės patirties, įvardijimas. O gausiai dokumentuotų praeities faktų svoris pernelyg didelis, palyginti su labai subjektyvia septyniu žmonių žmogių dabartimi. Gal apie tai ir buvo spektaklis: praeitis su visomis jos interpretacijomis per sunki dabartiniam trisdešimtmeciam, mūsų traumos neįveikiamos, tad telieka iš viso to juoktis.

Ainis Storpirštis, Elzė Gudavičiutė, Tadas Grynas, Toma Vaškevičiutė, Monika Vaičiulytė, Marius Repšys, Vainius Sodeika

Ypatingo pasaulio ribos

Rimaldo Vikšraičio fotografijų paroda Kauno fotografijos galerijoje

Tomas Ivanauskas

Ypatingas – žodis, labiausiai išnirdavęs mintyse, pamačius naujausius Rimaldo Vikšraičio darbus parodoje „Pasaulio kvapai“, todėl jį naudosiu labai dažnai. Keliaudamas su personalinėmis parodomis po pasaulį, menininkas fiksavo, kaip pats sako, „tikro gyvenimo skonį“. Čia norėčiau šiek tiek papriestarauti fotografui. Kas gali tas „tikras gyvenimas“? Ar tikras tik valkutę, pan-

Ekspozicijos fragmentai

kū, benamių, berankių ir bedančių gyvenimą? Ar kiti gyvenimai netiki? Aš siūlyčiau – „kitokio gyvenimo skonį“, „kitokį pasaulį“. Pasaulį, kurio dauguma žmonių nemato ar nenori matyti, bet kuris egzistuoja nepaisydamas mūsų norą ar nenorą. Egzistuoja ne tik miestų pakraščiuose, lūshynuose, bet ir vienai šalia. Tai mūsų skauduliai – mūsų valkatos, čigonai, mūsų kungiakščiai ir rožytės. Tai „vietiniai personažai“, kuriuos turi kiekvienas miestas, miestelis ar kaimas. Iš jų mes šaipomės, bet be jų kažko trūktų.

Ritorija jam atvira, nes Vikšraitis – ypatingas. Daugeliui kitų fotografių tikriausiai būtų atsuktos nugaras ar parodyti visomis kalbomis suprantamai, nieko gero nežadantys gestai, Vikšraičiu – bedantés šypsenos ir draugiški rankų mostai. O ir pats autorius į savo herojus žvelgia jėdėmą, bet kartu švelniai, nuoširdžiai, pagarbiai. Daugelyje nuotraukų juntamas abipusis ryšys, simpatija.

Rolandas Barthes'as sako, kad „fotografo aškiaregystė yra ne „matyti“, bet atsirasti ten“, o Robertas Capa jam antrina, – „jei tavo nuo-

traukos nepakankamai geros, vadinasi, buvai per toli“. Vikšraitis visa da šalia savo „objekto“. Per parodos atidarymą fotomenininkas Aleksandras Macijauskas Vikšraitį pavadiino drąsiausiu Lietuvos fotografu. Galvoju, kur čia drąsa? Užfiksuti ar parodyti? Aš statyčiau už antrajį variantą, bet turint omeny tik jo lietuviškas „pavargusio kaimo grimas“. Kelioniniai darbai nėra tokie „aštrūs“ ir sprangūs, nemanau, kad jie reikalavo daug drąsos.

Mégiant išterpti Vikšraičio žiūrėjimą į Barthes'o „Camera Lucida“ skaitymą, ne viena nuotraukų verta studijavimo (*studium*), bet geliančius virpesius (*punctum*) pajutau tik dvejose. O tai, mano manymu, yra labai daug. Štai pankų vakarėlio Kuenkoje dalyvę, į mus atsukusi savo ranką, ant kurios ištatuiuota pentagrama, nupuves vyro, panašaus į Marilyną Mansoną, veidas ir moteris išpuvusia akimi. Visa tai vyksta bažnyčios fone. Pati pankė labai panaši į savo tatuiruočių personažus, tačiau už jos kažkas suvirpėjo – tai jos draugės lūpos, kuriose „užstrigo“ žodis, tikriausiai tartas fotografi. Mes jo nesužinosime, bet jo aidas persmelkė visą fotografią.

O štai berankis iš Berlyno. Simpatiškas pusnuogis vyras, sédintis ant grindinio. Už jo – prie tvoros pririštas taikaus žvilgsnio šunelis. Virpesio epicentras – nuleistas smailas šuns uodegos galiukas, tiesiog idealiai atkarojantis smailą nutrauktos vyro rankos strampą – „šuniškas gyvenimas“. Kickvienu kartą pažvelgus į ją, per kūnų pereina keistas virpesys...

Dar vienas ypatingas akcentas, kurį reikia būtinai pamineti. Daugiau nei pusėje iš penkiasdešimties nuo-

T. IVANAUSKO NUOTRAUKOS

traukų užfiksoti rūkantys žmonės. Kaip sako autorius: „Norédamas parodyti miesto tvaiką, akcentuoti aplinkos užterštumą, pasirinkau vieną iš žmonijos nuodėmių – rūkymą.“ Sakyčiau, Vikšraitis šiek tiek užsižaidžia su rūkymu ir kai kurios nuotraukos netenka to ypatumo, nelieka viškraitisku personažu, tik portretas su cigarete. Man įdomesnės tos nuotraukos, kur ciga retės kvapo nėra.

Neabejoju, kad kiekvienas šioje parodoje suras savo ypatą nuotrauką. Be galio simpatiška „linksmoji valkata“ iš Milano, savotiškai žavus bedantis pankas iš Kuenkos,

šypsena kelia Lenino biustas su kaklaraiščiu ar Pekino žąsis. O štai „ufonautas“ nuteikia šiek tiek nejaukiai. „Naktinės plaštakės“ visai nepanašios į savo profesijos atstoves ir čia mes turime patikėti autoriaus įžvalga. Šioki tokį teminį parodos nevientisumą tiesiog tobulai kompenzuojant ekspozicijos išdėstymas – atskiras pagarbos žodis parodos dailinkui Donatui Stankevičiu.

Paroda veikia iki kovo 9 d.
Kauno fotografijos galerija
(Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2, Kaunas)
Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais–sekundienais 11–17 val.

Veiklą pradeda „5 Mills“

Nauja ekspozicinė Vilniaus dailės akademijos erdvė

Miglė Survilaitė

Naujos ekspozicinės erdvės „5 Mills“ („5 malūnai“) atidarymas Vilniaus dailės akademijos Nauujų rūmu pirmame aukštže (Malūnų g. 5) įvyko vasario 27 d. 18 val. grojant grupėms „Baltasis kiras“ ir „Garbanotas bosistas“.

„5 Mills“ suteikia daug vilčių ypač Vilniaus dailės akademijos studentams. Galeria kuriama VDA grafikos katedros vedėjės Marijos Marcellionytės-Paliukės ir magistrantės Milda Dainovskytės iniciatyva. Erdvės pavadinimo idėja, gimusi iš konkretnaus adresu, nėra tik pagalbinis orientyras lankytojui, miesto svečiui, – tai nuoroda į beijsiukantį procesą.

Iniciatorės teigia, kad šios erdvės tikslai – „skatinti Vilniaus dailės akademijos studentų socialinę, kūrybinę veiklą ir tuo pačiu tapti atviresniems ir labiau matomiems sau patiemis ir visuomenei“. Akademijai priklauso

bent kelios žinomos galerijos Vilniuje bei kituose miestuose, tačiau jas koordinuoja ne pačios studentų bendruomenė. Taigi „5 Mills“ turėtų suteikti galimybę bendradarbiaujant įvairių specialybų studentams nuo pat pirmo kurso rengti parodas, performansus, organizuoti dirbtuvės, diskusijas ir kitas aktualias kūrybines veiklas. Tai būtų puiki galimybė pasirodyti ir kitų Akademijos padalinii – Kauno, Telšių, Klaipėdos – bei užsienio akademijų studentams.

Parodų platformos atsiradimas taip pat turėtų patenkinti Akademijos ir miesto svečių norą pamatyti pagrindinės aukštostos menininkus ruošiančios institucijos Lietuvoje studijų rezultatus. Neramu tik dėl to, kad gražios idėjos nenumirtų.

Kadangi Vilnius nesiskundžia parodinių erdvų stygiumi, o tik jų kokybe ar šiuolaikiškumu, norėtusi, kad ši erdvė telktų ir padėtų mokyti savitam, profesionaliai eksperi-

mentuojančiam kūrėjui bei užaujintų aktyvių kritišką bendruomenę. Jos išskirtinumas – būsimas jaujas menininkas. Mokyti rengti parodas, save pristatyti viešai – štai su kuo susiduria akademiją baigęs menininkas. Ne visi to išmoksta studijuodami, o štai postindustrinės žinių visuomenės laikais sunku patikėti, kad geras kūriny savaime išgarsės, kad jo nereikia mokėti pristatyti ar pateikti visuomenei.

Pirmasis išbandymas, su kuriuo susidurus „5 Mills“, bus atidarymo paroda – „Grafikos nakties Nr. 1“ metu sukurtų darbų pristatymas. Akademijoje susirinkę grafikos studentai, kartu gerai leisdami laiką, sukūrė bendrą kūrinių. Atnaujintoje grafikos laboratorijoje-spaustuvėje, kuri oficialiai pristatyta plačiajai visuomenei tą pačią dieną kaip ir „5 Mills“, grafikai (su)stabdė laiką pačiame kūrybos procese. Vieningumu pagrįsta „Grafikos naktis“ – tai sie-

Iš „Grafikos nakties Nr. 1“

kis burti savus bendram procesui, o rezultatu priminti kitiems apie grafikos savitumą (plastines išraiškos priemonės, technologines galimybes). Pasirinkimas atidaryti ekspozicinę erdvę pristatant nenuspėjamą ir neprognozuojamą bendrą kūrinių patvirtinta „5 Mills“ išsikeltus siekius.

Norédama išsiskirti iš Vilniaus meno erdvų gausos ir pritraukti savo žiūrovų ratą, ekspozicinė erdvė „5 Mills“ turėtų ir toliau po atidarymo nepamiršti savo ambicijų. Svarbu, kad jauni malūnai gerai suktuosi ne tik pavėjui!

Gaminti ar ne?

Jono Aničo paroda „Procese“ galerijoje AV17

Eglė Juocevičiūtė

Šiuo metu kuriančių skulptūros studijas baigusių menininkų masė, primerku žvilgsniu žiūrint, skyla į dvi dalis. Vieni idėjas įvaizdina ir įkūnija objektuose, kuria daugiau mažiau apčiuopiamus daiktus, iš kurių dėlioja savitū būdu pagrįstas instalacijas. Kitų meninė išraiška pasisklusia nuo idėjų vertimo objektais link idėjų medijavimo rengiant įvykius, susitikimus, pristatant ar pasepliant vaizdo bei garso objektus arba tiesiog paliekant brūkšnį ant sienos. Stebint šiuolaikinės aukštostosios kultūros puoselėjimui užsiimanti institucijų parodų tinkleli, riba tarp šių dviejų dalij nėra aiški, nes pirmieji giliandamiesi į savo interesų sferą migruoja į antrųjų valdas, o antrieji retkarčiais naudoja pirmųjų kūrybą kaip artefaktus (Juozzo Laivio atvejis). Riba paaiškėja, kai išsižiuri į šiuolaikinio meno pardavimais užsiimančių privačių galerijų paieškas. Kad parduotu ar bent priviliotu galinti susidomėti asmenių, galerininkėms reikia ko nors apčiuopiamo, įrodančio menininko techniką ir galybę prie kūrinio praleistų valandų.

Viena iš tokiu galerijų yra AV17, entuziastingai puoselėjanti savo pasirinktą siaurą sritį – šiuolaikinę juvelyrinę ir skulptūrinius objektus. 2011 m. įkurta galerija į meno sekėjų akiratį iširašė 2012 m. surengusi intriguojančiai neapibrėžto formato konkursą „Naujojo avangardo“ objektais“ ir šiuo pavadinimu ilgam save susiejusi su saviūriškais (tai rodo kabutės) objektų eksperimentais. Nuo to laiko galerijos skliautuotos salėse buvo galima išvysti brolių Erminų, Rimanto Milkinto kūrybą, Rafalo Piesliako, Tauro Kensemino ir kitų Lietuvos bei užsienio skulptūrinės (kartais juvelyrinių) objekčių instalacijų kūrėjų darbus. Turint omeny, kad galerijos patalpos – toli gražu ne baltas kubas, o sudėtingos scenamiesčio erdvės, balansas tarp paprasto skulptūrinijų objekčių padėjimo erdvėje ir jų instalavimo, atsižvelgiant į erdvės diktujamas sąlygas, neretai nustebina instalacijos nauðai.

Šiuo metu AV17 veikianti jauno skulptoriaus Jono Aničo paroda „Procese“, prieš apsilankant parodoje, mano galva, turėjo tiesiog teisingai pristatyti dar vieną jauną technišką skulptorių. Tačiau apžiūrėjus parodą teko pripažinti, kad ji tiesiogiai iliustruoja jauną skulptorių linkimo nuo idėjų įkūnijimo prie jų medijavimo procesą. Aničas atstovauja tiems skulptoriams, kurie, baigę Nacionalinę M.K. Čiurlionio menų mokyklą, sėkmingesi tėsta skulptūros studijas Vilnius dailės akademijoje ir į savo skulptūrinius objektus sudeda visą išmanymą ir abejones, ugdytas nuo 16 m. (kai pasirenkama skulptūros specializacija). Iš jaunuju šiai grupei dabar priklauso Aničas, Tauras Kenseminas, Marija Šnipaitė ir Justė Venclovai-

tė, iš vyresnelių – žinoma, Žilvinas Landzbergas. Vis dėlto didesnė dalis šią mokyklą baigusių ir mokslus akademijos pirmuose kursuose tėšiančių autorų nutaria, kad skulptūrinį etapą jau perėjo, tad išsiugdė produktyvų cinizmą juda tollyn nuo objekto prie įvykių (Antanas Gerlikas, Dalia Dudėnaitė, Elena Narbutaitė, Gediminas G. Akstinas, Marija Olšauskaitė ir kt.). Todėl vienas išdomas stebeti tuos, kurie cinizmui nepasiduoda ir toliau bando testi objektų kūrybą.

Paroda „Procese“ išsišesčiusi per dvi erdvės: pirmame aukšte eksponuojama naujausia Aničo instalacija „Be pavadinimo“ (2013–2014), o rūsje – magistro I kurse sukurtą instalaciją „Be pavadinimo“ (2013). Aničas komplikuoja savo kūrybos artikuliavimą instalacijoms nesuteikdamas pavadinimą, nors jų sudedamuojų dalių – objektų – pavadinimai įrodo ji sugebant sėkmingai vaizdamas priskirti žodžius – pavyzdžiui, naujoje instalacijoje rodomas „Kabelio bokštas“ dėl ironiško konteksto ir smagaus skambesio man ilgam laikui visas elektros linijų atramas susiejo su Babelio bokštu. Nenorėjimas suteiki pavadinimo instalacijai tikriausiai rodo nenorą ją uždaryti – instalacijos rinkinį sudarone iki galio apibrėžtas kickis gana konkretišius pranešimus nešančių objektų, tad, matyt, laikomasi nuostatos, jog kiekvienąsyk dėlioant

Ekspozicijos fragmentai

pavadinimo prievertauti aiškiai neverta.

Erdvinė režisūra ryški abiejose instalacijose, rodomose AV17. Maža rūsio erdvė su vienu langeliu aukštai galinėje sienoje, žinoma, pati veikia kaip scenografią, o joje turėjo tilpti ambicingų matmenų ir sodrių spalvų bei tekštūrų objektai. Iejimo anga įremina centrinę instalacijos dalį, jos pradžia ir pabaiga laukia apsisukus eiti lauk iš šios erdvės. Daugiausia technikos ir darbo čia reikalavo išpūdingieji, pereiti per

miško zonoje, pietrytinėje Vilniaus miesto dalyje. Iš tiesų, ši instalacija gali būti skaitoma kaip kultūros ir natūros sankirta, kai nebeaišku, ar tai iš dalies civilizuota gamta (kažkieno miške pastatytu palapinė su automobilio sėdyne), ar gamtos perimta civilizacija (išmestoje dienos šviesos lempoje užaugusios saumanos). Iš natūralios šakelės pasigaminama laidynė Aničo rankose virsta savadarbės inžinerijos stebuklu, o protinės veiklos viršūnė – šachmatai – atmetami figūras pakeiciant

lės centre vingiuoja ir neaišku kaip stovi negrabai sudraskytų guminių žarnų lankstinių. Konstruktoriaus, objektų dirbėjo ambicijų beveik nebeliko, erdvės režisūroje manipuliuojama subtilesnėmis priemonėmis. Šeši objektai, išrikiuoti pažemiais aplink „Bokštą“, kalba apie technologijų ir laiko sankirtą. Vienoje pusėje – ant aparatams nešiotis skirtų lagaminelių išeksponuotos medijos: kino juostos projektorius, kažin koks se novinį išpūdį keliantis garso transliacijos aparatas, savadarbė šviesos projekcija pavadinimu „Šiuolaikinės lemputės projekcija“, kitoje pusėje – objektai: „surūdijusi“ paviršiumi padengti subliukščias kamuolys ir (galbūt žaislinio) paukščio galva bei kosminės išvaizdos veidrodinio paviršiaus nenusakomas paskirties objektas, apsuptas stiklinių lešių ir varžtelii. Kas kadaise buvo nauja, dabar taip sena ir nesuprantama, kad ir vėl nauja? Priverstinai patūpčiojus tarp mistiškų objekčių, instalacijos galinėje sienoje galima susipažinti su vaikščiojimo, ieškojimo ir radimo procesu – fotografijų ekspozicijoje matomos klajonės po aplieštą pastatą, pasibaigiančios kino juostų dėžių krūvos, kuri mus pasitinka instalacijos pradžioje, fotografia. Tik rūsio instalacijos fotografijos buvo tiksliai tiek, kiek reikėjo, o naujoje instalacijoje jos per daug ir ji pateikta nekokybiskai. Tai bene ryškiausias parodos trūkumas.

Vis dėlto Jonas Aničas naujoje instalacijoje mus kviečia į kadaise entuziastingai kurto, naudoto, net galbūt tebeveikiančio, bet sėkmingai pamiršto paieškas. Tik siulo į tai žiūrėti be sentimentalumo, kurio man nepavyko išvengti bandant artikulioti jo mintį. Beveik nicko nebegamindamas, jis siulo atkreipti dėmesį į viso to šviesą, garsą, faktūrą, dydį ir lagaminelių tam nešiotis.

Paroda veikia iki kovo 9 d.
AV17 galerija
(Aušros Vartų g. 17, Vilnius)
Dirba antradieniais–šeštadieniais 11–18 val.

M. IVANOVOS NUOTRAUKOS

objektus naujoje erdvėje galima sudėlioti vis naują sakinių. Vis dėlto pamaičius keliais Aničo instalacijas atrodo, kad jis nesibaudo griežtos erdinės režisūros, tad norisi, kad ši režisūra virstų į aiškesnį žodinius nurodymus. Kita vertus, nesenai veikusioje jaunų autorų parodoje „Balto lapas. Devyniasdešimtųjų karta“ galerijoje „Arka“ eksponuotas Aničo instalacijos „Ekilibriumas“ (2013) pavadinimas skamba šiek tiek kaip išsisukimas iš padėties, tad

instalaciją vilijantys objektais – iš metalo virbų suvirinta skliautą remianti laidynė su šakume besiūsinčia guma, elegantiškos metalinės kopėtėlės, grubokas savadarbis švestuvas ir vaškiniai kristalo formos šachmatai. Kita vertus, šiuos kruopščiai padirbintus objektus paaiškina ir į vientisą junginį sujungia ne tokie išpūdingi, bet tikslūs rasti objektai ir tikslūs vaizdai fotografijose. Čia panaudoti daiktai rasti, kaip pats Aničas įvardina, miesto ir

pirminėmis gamtinėmis formomis. Norėdami pažiūrėti į gamtos vaizdelį, paspaustą po organiniu stiklu, turime palypeti kopetėlėmis.

Rūsio instalacijos fotografijos, sutvarkančios mintį, megaujasi tik nuo didelių objekčių likusias dėmėsio trupiniai, o naujoje pirmo aukštoto instalacijos medijos ima viršų prieš objektus. Žinoma, čia ir vėl dėmesį centre inžinerinė konstrukcija – minčtasis „Kabelio bokštas“, tik šikart inžinerija apgailėtina: sa-

Pinigai ir plėšrūnai

Nauji filmai – „Volstryto vilkas“

Živilė Pipinytė

Jei esate įpratę susitapatinti su pagrindiniu filmo veikėju, žiūrėti Martino Scorsese „Volstryto vilką“ („The Wolf of Wall Street“, JAV, 2013) bus nesmagu. Tikru filmo bendraautoriu (ir koproduiseriu) tapęs Leonardo DiCaprio šikart vaidina ne tik iš kitų Scorsese filmų pažįstamą sociopatą, bet cinišką ir kartu charizmatišką nusikaltelį. Susitapatinti su juo, ko gero, pernelyg rizikinga. Greičiau atvirkščiai. Tačiau vis dėlto iš esmės visai banali istorija apie sukčiaus iškilimą ir žlugimą įtraukia nuo pat pirmų „Volstryto vilko“ kadru, parodijuojančius garsius reklaminius finansinių bendrovų klipus. Juos už kadro komentuoja pats filmo herojus. Jis realus, nes filmas sulkuras pagal Jordano Belforto autobiografinę knygą. Beje, pats Belfortas filmo pabaigoje taip pat pasirodys ekrane – Naujojoje Zelandijoje jis pristatys susirinkusiems DiCaprio personažą.

Tačiau Scorsese nebūtų Scorsese, jei Belfort nepaverstu tikru savo kuriamo kino veikėju. Scorsese „Volstryto vilke“ įrodo, kad vienau seniai palaidotas, o kitų bandomas atgaivinti, autorinis kinas neišsišėmė. Iš pradžiu gali atrodyti, kad istorijos pasakotojas yra DiCaprio suvaidintas Džordanas Belfortas, kuris filmo pradžioje net pabrėžia savo buvimą, tikraja to žodžio prasme pakeisdamas automobilio spalvą (kadre raudonas iškart tampa baltas), ir ne viename epizode tiešiogiai kreipiasi į kamерą, tiksliau, į žiūrovus, tarsi tai būtų ne filmas, o dar vienas jo bandymas įsiūlyti žmonėms neegzistuojančią prekę. Juk būtent ta itikinėjimo dovana ir sukrovė Belfortui bei jo pugsal-

viams draugeliams milijonus. Tačiau neapsigaukime, tikrasis filmo autorius lieka Scorsese, nes „Volstryto vilkas“ – tai dar vienas režisieriaus pasakojimas apie Ameriką, jos šakinis ir mitus. Gal labiausiai stebina tai, kad į aštuntą dešimtį įžengęs režisierius sugeba į realią, nesenai (nes veiksmas prasidėda 1987-aisiais) vykusių istoriją pažiūrėti ne tik iš sinefiliškos distancijos, bet ir temperamentingai, kaip iš niekad nesibaughiančią vartojimo orgią.

Infantiliskas plėšrūnas Belfortas gana greit perpranta Volstryto dėsnius, kuriuos jam paaškina vyresnysis kolega – įsimintinas Matthew McConaughey personažas ekrane pasirodo vos kelias minutes, bet kartu ir pradeda be galio spalvingą šio filmo antrojojo plano personažų galeriją. Jo ritualinis gestas, priemonantis beždžionių pasiseivinimą, taps tuo gestu, kuris vėliau supienys nuolat augančios Belforto kompanijos darbuotojus. Jis ją ikursu keiliais gyvenimo šiukšlyne rastais draugeliais po to, kai Volstrytą ištiks kažkuri križė ir nusprenedės praturtēti pradedantysis brokeris Belfortas atsidurs gatvėje. Tačiau noras būti turtingam jo neapleis niekad.

Belfortas kraunasi turtus ne tam, kad nuveiktu kažką svarbus, bet kad galėtų vartoti. Pirkti prabangius namus, jachtas, daiktus, brangenybes, vartoti milžiniškus kickius įvairiausiu narkotiku ir, atsiprašau už posakį, įvairiausiai moterų. Kartu su juo tuo užsiima ir Belforto bendradarbiai, kuriuose jis manipuluoja taip pat meistriškai. Tarsi prisimindamas filmus apie Niujorko mafiozus, režisierius juos apibūdina panašiai taikliai, bet kartu su Belforto draugais „Volstryto vilke“ atsiranda ir „amerikietiškos svajonės“ degradacijos tema – uždirbtų nešvarių pinigų gali legaliai įkurtoje bendrovėje, mulkindamas kvailesnius už save. Belforto „bendražygiam“ jau neegzistuoja joks garbės ar šeimos vertybių kodeksas, kuriuo dar galėjo didžiuotis Scorsese mafiozai. Sukčiai peržengė visas ribas. Pirmasis Belforto bendradarbis – kvalėlis Donis (Jonah Hill) vedė savo pusseserę ir, regis, pripažista tik pinigų galią.

Vis dėlto, kodėl tris valandas neapleidžia noras žiūrėti į DiCaprio personažą – blogą, regis, niekad taip ir nesuaugusį berniuką, kuris gali priversti kiekvieną atiduoti jam

paskutinius pinigus? Todėl, kad norisi sulaukti jo pasmerkimio valandos? Ar todėl, kad jis paaškina Volstryto sukeltą krizę, kurią ne vienam žiūrovui teko išgyventi savo kailiu net čia, Lietuvoje?

Atsakymų gali būti daug, bet svarbiausias glūdi pačiam filme. DiCaprio kuria savo personažą, pasitelkdamas daugybę spalvų ir atspalvių. Jis – ir žiaurus cinikas, ir kartu sentimentalus žmogus, jaučiantis ryšį su tais, kuriuos pakélé iš gyvenimo šiukšlyno – viena įsimintiniausiu filmo scenų, kai įsijautęs į prisiminimus apie tai, kaip padarė vienį motiną Kalę turtingą ir galintą. Belfortas nusprenedžia nepalikti firmos ir taip pats išsikasa duobę. Sunku suabejoti ir jo jausmai gražuolei modeliu Naomi (Margot Robbie), kuri galiausiai išduos Belfortą. Reikia pripažinti, kad tai – vienės geriausiu DiCaprio vaidmenų. Šis jo personažas, žinoma, primena Getsbiją, taip pat siekį valdyti pasaulį, bet narkotinių orgijų slautulyje nuolat atsiduriantis Belfortas – lyg bet kokį sugebėjimą jausti, mylėti, kenčtai praradęs Getsbis.

Scorsese nė akimirkā neleidžia būti Belfortui lyriškam, patetiškam ar net tragediam. Atvirkščiai, kiekvieną Belforto žingsnį link asmeninės katastrofos jis rodo vis labiau tirštindamas ir personažo, ir situacijų komizmą. Scenose su kitu sukčiumi, šveicaru bankininku Soreliu (Jean Dujardin) ar Naomi tetule iš Londono (Joanna Lumley) atsiranda dvigubo žaidimo motyvas, kai personažai tariasi suvokę, ką galvoja kitas. Tačiau pati negailestingiausia (ir juokingiausia) yra scena, kai narkotikų beveik paralyžiuotas Belfortas bandys prišliaužti iki savo maginos ir grįžti namo, tikėdamasis su-

stabdyti Donį, kuris žeria visas pašaptis tiesiai į FTB klausomo telefono ragelį.

Be abejo, Scorsese meistriškai pabrėžia Belforto būseną kaitą, pasitelkdamas operatorių Rodrigo Prieto, kuris keičia optiką tada, kai filmuoja blaivą Belfortą, ir tada, kai jis apkaišęs nuo narkotikų. Panasi, prilausomai nuo herojaus būsenų, keičiasi ir filmo montažas. Tačiau svarbiausia „Volstryto vilke“ yra jo intonacija: Scorsese sukūrė satyrą. Gal todėl jis ir neakcentuoja bene vienintelio doro filmo personažo – FTB agento (Kyle Chandler) likimo. Vieną akimirką, kai Belforto pakviestas į prabangią jachą, jis gundomas kyšiu, kyla abejonič, ar agentas atsilaikys, bet su juo atsiuveikiname niūriame metro vagone, kai jis kartu su kitais tokiais pat nelabai turtingais grižta į darbo namo. Vis dėlto jis iš kito filmo. Nes puošnus, barokiškas, prisodintas neįtikėtinų detalių, nuolat į kūniškas, narkotikų ar pinigų orgijas panardinantis reginys „Volstryto vilkas“ yra pinigų satyra. Pinigai gali viską šiam pasaulyje. Todėl neatistikinai pagaliau FTB agentų priegrietas Belfortas, trumpam atsidūrės kalėjime, prisipažins, kad jo baimės buvo nepagristos – kai turi daug pinigų, net kalėjime jausies gerai. Bet, regis, Scorsese nori mums parodysti, kaip pinigai keičia pasaulį. Padaro jį lėkštą, primityvų, pagrįstą vartojimu ir instinktu tenkinimui. Kaip pinigų troškulybė griauna žmogaus ir pasaulio pagrindus. Bet Scorsese neturi iliuzijų, kad kas nors pasikeis. Todėl Belfortas tėsiai savo „žygi“. Finalinėje scenoje pamatyse švytinčias į jo paskaitą susirinkusiu žmonių akis. Jie taip pat nori būti turtingi.

Anonsai

„Kino pavasari“ pasitinkant

Antradienį Vilniaus tarptautinis kino festivalis „Kino pavasaris“ priplatė kovo 20 – balandžio 3 d. Vilniuje ir Kaune vyksiančio festivalio programą.

„Kino pavasaris“ pagrįstai didžiuojasi svečiais, pripažintais kūrėjais, pasiekimais tarptautinėje kino bendruomenėje. Šiemet keliai šimtus filmų apimančioje programe savo gerbėjams pristatysime didžiuosiuose pasaulyje kino festivaliuose atrastus, puikiai kino kritikų įvertintus ir prestižinius apdovanojimus pelninius filmus. Žiūrovai pamatyti Kanū, Berlyno, San Sebastiano, Venecijos ir kituose festivaliuose apdovanotus filmus“, – sako „Kino pavasario“ direktorė Vida Ramaškenė.

I „Kino pavasari“ atvyks italių režisierius Bruno Oliviero, rusų aktorių Darija Saveleva, japonų aktorių režisierė Kaori Momoi, slovėnų režisierius Rokas Bičekas, rusų režisierius Andrejus Bogatyriovas, Čilės režisierius Sebastianas Lelio ir kiti.

„Kino pavasario“ konkursinė

„Parklando ligoninė“

programa „Nauja Europa – nauji vardai“ tradiciškai kvies įvertinti kino debiutus iš Rytų ir Vidurio Europos. Pagrindiniams prizui ir trimis papildomiems apdovanojimams bus pristatyti 11 filmų iš 9 salių. Šiai metais prasidės ir antroji konkursinė festivalio programa „Baltijos žvilgsnis“. I ją atrinkti ir jau pripažintų meistrų, ir kylančių naujų talentingu kūrėjų iš Lenkijos, Norvegijos, Estijos, Danijos, Suomijos, Rusijos ir Vokietijos filmų. Konkursinės programos nugalėtoja rinks tarptautinį žiuri.

Šiemet 17 festivalio programą bus parodyti 247 filmų iš 67 šalių. Viena populiariausiai – „Meistrų“ programa, kurioje bus nuolatinis „Kino pavasario“ autorius – Kim Kiddy, Michaelio Winterbottomo, Romano Polanskio, Larso von Triero, Takashi Miike’s, Joelio ir Ethan Coenų filmai. Programoje „Festivalių favoritai“ bus rodomi filmai, pelnė prestižinius tarptautinių kino festivalių apdovanojimus. „Metų atradimai“ pristatys išskirtinio dėmesio ir apdovanojimų sulaukusius debiutantų filmus.

Pernai mirusiam rusų režisieriui Aleksejui Germanui skirta retrospektiva pristatys visą režisieriaus kūrybą, tarp jų ir paskutinį „Sunku būti Dievu“, kurio premjera įvyko pernai Romos kino festivalyje. I „Kino pavasari“ atvyks režisierius žmona, scenaristė ir daugumos filmų bendraautorė Svetlana Karmalita.

„Kino pavasaris“ parodys ir vieną laukiamiausią filmą – Larso von Triero „Nimfomanę“. Specialiai naktiniam „Kino pavasario“ seansse bus unikali galimybė pamatyti abi filmo dalis.

Lietuviškų filmų programa kasmet sulaukia didžiulio žiūrovų dėmesio. Šiemet festivalyje ir vėl bus įspūdingų lietuviško kino premjerų. „Kino pavasaris“ kartu su Užsienio reikalų ministerija pristatys ir užsičiuję studijuojančių bei kuriančių lietuvių filmus programoje „Lietuvai svetur“.

Pernai festivalis žiūrovams pirmą kartą pasiūlė „Kulinarių filmų“ programą. Šiemet ji vėl žadins žiūrovų apetitą. Programoje „Filmai šeimai“ – filmai ir vaikams, ir suaugusiems.

Konferencijoje „Meeting Point – Vilnius“ laukiama Europos kino

festivalių vadovų ir programų sudarytojų, producierų, režisierų, kino leidinių žurnalistų bei lektorų, taip pat atvyks kino industrijos profesionalai, kurie ne tik dalinsis savo patirtimi, bet ir žiūrės bei vertins naujausius filmus iš Lietuvos, Latvijos bei Estijos. Šiemet konferencijos tema – rinkodara, paslaptinis apie kino filmų reklamą bei darbą su auditorija dalinsis kūrybinių dirbtuvų „MAIA Workshops“ lektorai ir ekspertai.

Kiekvienais metais vienas didžiausiu iššūkiu „Kino pavasario“ žiūrovams – išsirinkti filmus. Partneris „Omnitel“ festivaliui šiemet padėjo atnaujinti savo mobiliąją aplikaciją ir idiegė naujovių. Programėlėje bus galima turėti visą festivalio programą ir naujausias festivalio žiniasklaidos seansas, pažymėti pageidaujamus seansus, kaupti asmeninius užrašus apie filmus bei už juos balsuoti.

Prekyba bilietais į „Kino pavasario“ filmus prasidės kovo 3 dieną. Festivalis rengs ir specialius seansus jaunimui bei senjoram. Jiems bus parinkti aktualūs filmai ir sudarytos sąlygos juos pamatyti pigiau.

„KINO PAVASARIO“ INF.

Kitų gyvenimai

Krėslė prie televizoriaus

Televizija vis dažniau man asocijuojasi su prabanga. Nesijuokite. Didžiausia prabanga – laisvas laikas, o jo paprastai stinga. Prie televizoriaus prisėdu, kai jo staiga atsianda. Tada jaučiuosi lyg koks turtuolis, kuris gali nieko neveikti ir stebeti margus vaizdelius. Suprantu, kad skamba absurdžiai. Logiškai sekčių, kad Lietuvoje yra daugybė turtingų žmonių, kurie dieinas ir naktis leidžia prie televizoriaus, o pastaruoju metu, kai kiekvienas kanalas turi daugybę įvairiausią pokalbių ir kitokių šou, – ir televizijos studijose, kur valandų valandas sėdi vertinimo komisių arba susodinti ant laiptelių klausos įžymybų diskusiją apie nicką. Atspėjote: kanalai taip pat turtingi, nes gali skirti neįtikėtinai daug laiko ne tik pokalbiams apie nicką, bet ir paties nieko gamybai. Sunku patikėti, kad kadaise televizijos paprasčiausiai nebuvu. Aš dar prisimenu. Tada žmonės vaikščiojo į darbą, kiną, šokių, pasimatymus, ir niekas nesibraudavo į jų šventą laiką.

I tuos laikus sugrąžins ir Michelio Hazanavicius filmas „*Artistas*“ (TVI, švakar, 28 d. 22.40). Prieš porą metų jis gavo geriausio filmo „Oskar“ bet nėra šedevras. Tai žavus, mielas, nostalgiskas, puikiai suvaidintas, subtiliai nufilmuotas, tik gerus jausmus žadinantis, malonus

filmas. Kita vertus, juk „Oskar“ yra gavę ir tikrai blogi filmai, kurių niekas nebeprisimena. „*Artistas*“ – ne iš tų. Vos parodytas Kanuose, filmas iškart tapo įvykiu, nes jis sugrąžino tą vertybę jausmą, kuris atrodė pamirštai visiems laikams. Jis įrode, kad nespalvotas kinas be jokių specialių efektų gali pasakoti jaudinančias istorijas, būti paprastas, bet nekvailas, juokingas, jaudinantis ir žmogiškas.

„*Artisto*“ herojus – nebylio kino žvaigždė Džordžas Valentinas (Jean Dujardin). Kai prasideda filmo veiksmas, jo šlovė yra zenite. Bet netrukus Holivude prasideda sudėtingi laikai, kai į kiną braunasi garsas, kuris atrodo nepriūmtinas vienims, sukūrusiems „didžiojo nebylio“ stiliją ir kalbą. Džordžas įsitikinės, kad garsinis kinas – klaida, ir bando įrodyti tai pasauliui, sukurdamas nuosekliai nekalbantį filmą. Bet žiūrovai jau spėjo pamiršti, kad kadaise žavėjosi ne tik Džordžu, bet ir tokiai filmais. Jiems patinka dainuojantys ir šokantys aktoriai, tokie kaip kadaise Džordžo globota Pegė Miler. Dabar ji tapo žvaigždė ir nori padėti į neviltį vis giliau grimzantčiam Džordžui. Atrodyt, tai ir viskas, bet malonumas tik prasieda, nes kuklus, be dialogų ir psichanalitinių išvedžiojimų Hazanavicius „*Artistas*“ iš tikrujų yra apie

„*Artistas*“

Anonsai

„Lošėjų“ rodys penkių šalių kino teatruse

64-ojo tarptautinio Berlyno kino festivalio Europos filmų mugėje režisierius Ignas Jonyno filmo „Lošėjas“ teises įsigijo tarptautiniai kino platintojai Italijoje, Prancūzijoje, Čekijoje, Slovakijoje ir Turkijoje. Lietuvos kino centro ir prancūzų kino kompanijos „Wide Management“ iniciatyva buvo surengti du „Lošėjo“ kino seansai.

„Po sėkmingo filmo pasiromyto tarptautiniuose festivaliuose kino platintojų sprendimas įsigytį lietuviško filmo teises yra dar vienas „Lošėjo“ ir apskritai Lietuvos kino laimėjimas, – pabrėžia produserė Uljana Kim. – Šalys, kuriose šis filmas bus rodomas, turi senas kino tradicijas, čia rengiami svarbiausi festivaliai pasaulyje, o publika itin išsilavinusi.“

Režisierius Ignas Jonyno debiu-

tinėje juosteje pagrindinius vaidmenis sukūrė Vytautas Kaniušonis ir Oona Mekas. Filmo scenarijų režisierius sukūrė kartu su filosofu ir rašytoju Kristupu Saboliumi.

„Nagrinėdamas universalias temas, filmas atskleidžia paskutinių dešimtmecijų Lietuvos kontroversijas. „Lošėjo“ sukeltos jaudinančios reakcijos skirtinguose pasaulio žemynuose ir užmegztas dialogas su žiūrovu man, kaip kūrėjui, pati brangiausia patirtis“, – sako režisierius Ignas Jonynas.

„Lošėjas“ – pirmasis filmas iš Baltijos šalių, kurio pasaulinė premjera įvyko San Sebastiano kino festivalyje. Varšuvos kino festivalyje filmas pelnė Specialiųjų žiuri prizą. Filmas taip pat dalyvavo Vokietijos, Liuksemburgo, Estijos, Indijos, Maroko, Gruzijos, Italijos, JAV, Airijos festivaliuose.

Filme pasakojama istorija apie prasilošusį greitosios pagalbos gydytoją Vincentą, kuriame gimsta su

tai, kodėl kinas mums reikalingas.

Džordžas vaidina filmuose, kur kinas jau pasiekė tokį virtuoziškuo laipsni, kai nuo pirmųjų kadrų pajėgia įjungti į veiksmą žiūrovą fantaziją, o šis puikiai sugeba skaityti menkiausius ženklus. Valentinas įvaldė tą kalbą tobulai. Todėl nuo pirmųjų „*Artisto*“ kadrų užplūsta nostalgija. Tikras sinefilas Hazanavicius rodo tai, kas buvo svarbiausia nebyliajame kine. Rodydamas dirbtinį nebylio kino pasaulį, kur liečia lyja tada, kai herojus užplūsta skausmas ir neviltis, režisierius primena, kad šiam kiniui svarbiausia buvo jausmai. Jie ir kūrė tą ypatingą būseną, kai didžiulės salės kvėpavo vieningai, pa- siduodamos „didžiojo nebylio“ įtaigai.

Klasikinis kadro formatas 1,33, konvencionali vaidyba, tradicinė kompozicija ir apšvietimas, kai tolygiai apšviečiamas visa kadro erdvė, paprasta naracija, pasižyminti ypatingu, gerokai primištu ritmo jausmu, kurį pabrėžia ir už kadro skambanti muzika, žvaigždės dominavimas ir, svarbiausia, tas šiuolakiniam kinui nebūdingas vientisuomo jausmas. „*Artistas*“ primena, kad buvo tokie laikai, kai kine buvo svarbus kiekvienas gestas, žvilgsnis, kameros judesys. Kad kadre ne-skambantys žodžiai skatino ypatinę kūrėjų išradimą. „*Artiste*“ daug paslėptų ir akivaizdžių citatų: Valentinas kartais atrodo kaip Douglasas Fairbanksas – epizodas, kurį jis žiūri vienas savo namuose, paimtas iš Fredo Niblo „Zoro ženklo“, kuriamo vaidino Fairbanksas. Bet Valentino išorėje taip pat matyti ir gerokai pliktelėj Rudolpho Valentino smilkiniui, Johno Gilberto žvilgsnis, Clarko Gable'o ūsiukai. Berenice Bejo žavai suvaidintos Pepės Miler prototipiui taip pat atsisaras ne viena ir ne dvi. Žinoma, svarbus filmo personažas – Džordžo šunelis Ugis – garbingai pratęsė nuo

„Vinterio kaulai“

pat nebylio kino pradžios šeimininkus gelbėjusių šunų žygius. „*Artisto*“ garsas takelis taip pat primins ne vieną filmą, pavyzdžiu, meilės liniją pabrėž Alfredo Hitchcocko „Vertigo“ temą.

Gal kada nors panašiai nostalgiją sukels ir šiuolaikinių JAV nepriklausomų filmų. Jų autorai nori rodyti autentišką Ameriką – nepagrąžintą, tikrą, nors, matyt, ir tai – tik iliuzija. Vieną tokį – 2010 m. sukurta Debrós Granik filmą „*Vinterio kaulai*“ – rodys „Elito kinas“ (LRT Kultūra, kovo 5 d. 21 val.). Filmo herojė Ri, kurią suvaidino tada septyniolikmetė pradedanti aktoriė, o dabar jau ir „Oskaru“ apdovanojata Jennifer Lawrence, užaugo ne-laimingoje šeimoje. Jos motina serga, tėvas prekiauja narkotikais, kaip ir dauguma ju skurdžių apylinkių žmonių. Bet tėvas dingsta, o šeimai gresia iškeldinimas iš namų, nes tėvas jį įkeitė. Ri turi žūtbūt surasti tėvą – gyvą ar mirusį, kad išgelbėtų šeimą.

Robertas De Niro – iš tų aktorių, kurie sugeba net punktyriškam personažui suteikti pracieties patirties svorio. 1988 m. Martino Bresto filme „*Bégimą į naktį*“ (TVI, 4 d. 21 val.) jis suvaidino FTB agentą – nusikaltėlių gaudytoją, kuris turi rasti, suimiti ir iš Niujorko į Los Andželą per gabenti kulkų buhalterį

(Charles Grodin), sugebėjusį iš maifios pavogti net 15 milijonų dolelių. Tačiau vagies pėdsakais sekā ir mafiozai, be to, jis paniškai bijo skristi, todėl agentui teks ji vežti per visą Ameriką. Žinoma, tai dar vie na pasaka apie Ameriką. Ji ir juokinga, ir pamokoma.

BTV (6 d. 21.30) parodys paties De Niro 1993 m. režisuotas „*Bronko istorijas*“, sukurta pagal Chazo Palminterio autobiografinę pjesę. Jos herojus – devynerių metų berniukas, kuris tapo žmogžudystės lūdininku. Kalodžeras matė, kaip mafiozas Sonis vidury baltos dienos automobilių aikšteliuje užmušė žmogų. Berniukas policijai nepasakė, kad matė Sonį. Laikui bėgant jis taps mafiozo numylėtinu, bet tai nepatiks berniuko tévui – autobuso vairuotojui (pats De Niro). Sunkiomis akimirkomis, kai Kalodžeras reikės rinktis, kaip pasielgti, pavyzdžiais taps abu – ir neturtingas, bet garbingas tėvas, ir pinigais bei valdžia besimėgaujantis mafiozas. Tačiau kai reikės atsakyti į klausimus, kurie nulems berniuko ateičių, abiejų atsakymai bus tokie patys: „Elkis taip, kaip tau atrodo teisinga, nes neverta gyventi pagal svetimius pavyzdžius“.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

jo darbu susijusio nelegalaus žaidimo idėja. Aštraus siužeto istorija su trilerio ir melodramos elementais nagrinėja etinio pasirinkimo klausimus, atskleisdama unikalą sankirtą tarp posovietinio konformisto ir kapitalistinio laimėtojo pasaulėžiūrų.

Didelio tarptautinio dėmesio sulaukės kūrinių užsienio spaudoje apibūdinamas kaip „nuostabios lietuvių kinematografijos“ pavyzdis. „Ignas Jonynas pateikia provokuojantį ir įtikinančių filmą, kuris iš pirmo žvilgsnio sužavai ne tik žanru ir veikėjais, bet ir scenarijus idėja“, – filmo recenzijoje „Indiewire“ rašo kino kritikė Jessica Kiang.

Lietuviškas filmas taip pat bus pristatytas Kanų kino festivalio mugėje. „Lošėjo“ premjera visuose Lietuvos kino teatruse įvyks rugpjūčio 26 dieną.

PLATINTOJU INF.

„Niekas nenorėjo mirti“ prikeltas naujam gyvenimui

Lietuvos kino centras iš Rusijos Federacijos valstybinio kino fondo įsigijo ir suskaitmenino režisierius Vytauto Žalakevičiaus filmą „*Niekas nenorėjo mirti*“. Skaitmeninė filmo kopija „Skalvijoje“ bus priklausa ateinantį sekmadienį, kovo 9 dieną.

„Vienu Lietuvos kino centro funkcijų – rūpintis kino paveldu. Praėjusiais metais užmezgėme ryšius su Rusijos Federacijos kino archyvu „Gosfilmofond“, o šiemet jau galime džiaugtis ir pirmuoju rezultatu – suskaitmeninta „*Niekas nenorėjo mirti*“ kopija. Iki šių metų pabaigos planuojame įsigyti 10 filmų kopijų, jos bus saugomos Lietuvos archyvuose ir skaitmeninamos. Tikiu, kad visuomenė pristatytų po 3–4 filmus“, – sako Lietuvos kino centro direktorius Rolandas Kvietkauskas.

„*Niekas nenorėjo mirti*“ skaitmeninės kopijos pristatymą rengia LKC INF.

tuvos kino centras kartu su „Skalvijo“ kino centrų ir Lietuvos kinematografininkų sąjunga. Renginyje dalyvaus aktoriai Donatas Banionis, Juozas Budraitis, Regimantas Adomaitis, Antanas Šurna ir Vytautas Tomkus, filmo operatorius Jonas Gricius, kompozitorius Algimantas Apanavičius, dailininkas Algirdas Ničius ir kostiumų dailininkė Viktorija Bimbaitė.

Filmo pristatymo proga „Skalvijo“ kino centre taip pat bus surengta Audrius Zavadskio fotografijų paroda „Filmovimo aikšteliė“. Joje – akimirkos iš „*Niekas nenorėjo mirti*“ filmavimo aikšteliės.

Galimybė parodysti suskaitmenintą filmo kopiją domisi ir užsienio partneriai. Atsižvelgiant į tai, parangi angliski bei prancūziski filmo subtitrai. 1965 m. sukurta „*Niekas nenorėjo mirti*“ pelnė pripažinimą Lietuvoje ir už jos ribų. Kino šimtmecio proga UNESCO įtraukė šį filmą į reikšmingiausią kino kūrinių šimtuką.

Parodos	Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12	„7md rekomenduoja“
VILNIUS	Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginės tekstilės paroda „Šilkas ir aukas“ Paroda „Didžiulis mūras, vos per du uolečius žemėn įgilintas, štiek metų stebuklinai stovai“: Trakų parapinė bažnyčia XV amžiuje“	Paroda „Sveikas, Paryžiai! Litvakų dailininkų kelias“	Dailė Ilgai laukta labai įdomiai dirbančios ir retai gaunantios progą deramai atskleisti Aistės Kirvelytės paroda „Davaite liubit drug druga“ atidaryta VDA parodą salėse „Titanikas“, II aukštė (Maironio g. 3, Vilnius). Intriguoja ir nauja erdvė – „5 Mills“ Vilniaus dailės akademijos Nauujų rūmų pirmame aukštė (Malūnų g. 5), skirta vien studentų iniciatyvoms.
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija			
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsijoje. XIX–XX a. pirmos pusės tapyba iš Aleksandro Popovo rinkinio“			
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas iki III. 2 d. – paroda „Renesanso spindesys“ Paroda „Tohoku Japonijos fotografų akimis“			
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalų g. 3A</i> Paroda „Nuo karo iki taikos“ (iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos) iki III. 2 d. – Kazimiero Žoromskio paroda „Nuo realizmo iki optinio meno“ Lenkijos fotografijos ir dizaino paroda			
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūriniai kolekcija Paroda „Arbit Blato Paryžius ir Venecija“			
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala <i>Arsenalų g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė Paroda „Tradicinius audimas: spalva ir ornamentas“ Paroda „Žemaičių krikšto ženkli“			
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44			
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS			
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Aistės Kirvelytės paroda „Davaite liubit drug druga“ iki III. 1 d. – VDA Telšių fakulteto studentų darbų paroda			
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki III. 1 d. – Vinco Kisarausko (1934–1988) tapybos paroda „Prieplandos valandos“ Eglės Ulčickaitės paroda „Kažkur kasdienybėje“			
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki III. 1 d. – Aisčio Mickevičiaus paroda „Kvapai, kelionės, įkvėpimai“			
„5 Mills“ <i>Malūnų g. 5.</i> „Grafikos nakties Nr.1“ laboratorijoje sukurtų darbų paroda			
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> Danų teologo, filosofo ir rašytojo Søreno Kierkegaardo 200-osioms gimimo metinėms skirta paroda Remigijaus Venckaus fotografijų paroda „Dienoraščių vietos...“			
Bažnytinio paveldo muziejus Šv. Mykolo g. 9	Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginės tekstilės paroda „Šilkas ir aukas“ Paroda „Didžiulis mūras, vos per du uolečius žemėn įgilintas, štiek metų stebuklinai stovai“: Trakų parapinė bažnyčia XV amžiuje“	Paroda „Sveikas, Paryžiai! Litvakų dailininkų kelias“	Dailė Ilgai laukta labai įdomiai dirbančios ir retai gaunantios progą deramai atskleisti Aistės Kirvelytės paroda „Davaite liubit drug druga“ atidaryta VDA parodą salėse „Titanikas“, II aukštė (Maironio g. 3, Vilnius). Intriguoja ir nauja erdvė – „5 Mills“ Vilniaus dailės akademijos Nauujų rūmų pirmame aukštė (Malūnų g. 5), skirta vien studentų iniciatyvoms.
M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12			
Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16	Paroda „Sveikas, Paryžiai! Litvakų dailininkų kelias“		
Kauno paveikslų galerija K. Donelaičio g. 16	Paroda „Būsena“ iš ciklo „Lūžio kartos vardai“ nuo 28 d. – paroda „Jonui Vaičiui – 110“ Paroda „Leonardas Vaitys. Architektūra: kūrybos faktai“		
Keramikos muziejus Rotušės a. 15			
Galerija „Kairė–dešinė“ Latako g. 3	iki III. 2 d. – Aldonas Jonuškaitės–Šaltenėnės paroda „Keliai...“ nuo 6 d. – keramikos paroda „Pavasaris 2014“		
Šiuolaikinio meno centras Vokiečių g. 2			
Sebastiano Diazo Moraleso (Argentina) projekto „Ficcionario“ Melvino Moti (Olandija) projektas „Hipererdvė“			
Meno projektų erdvė „Malonioji 6“ Malonioji g. 6			
Evaldo Janso projektas „Per ilgai ant paukščinimo“			
Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39			
Andriaus Zakarauskio paroda „Vardan“			
Galerija „Aidas“ Trakų g. 13			
iki III. 4 d. – Deimos Katinaitytės tapybos paroda „Spalviniai eksperimentai“			
„Prospekto“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43			
S. Prokudino-Gorskio fotografijų paroda „Patriarcho Tichono šalyje“			
Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13			
iki III. 7 d. – paroda „FC Jazz“			
Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11			
iki III. 8 d. – Pauliaus Šliaupos paroda			
Galerija „Arka“ Aušros Vartų g. 7			
Algimanto Kezio (JAV) fotografijos Christian Narkiewicz-Laine (JAV, Suomija) paroda „Imperatorius laivynas dega“ (instaliacija, video, fotografija)			
Ioannis Karalias (Graikija) tapybos paroda			
iki III. 8 d. – Algimanto Patamio keramikos paroda „Paprasta, sudėtinga“			
Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13			
Jolantos Kyzikaitės tapybos paroda „Me(a)no žaidimai“			
Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė Vokiečių g. 4 / 2			
iki III. 7 d. – paroda „FC Jazz“			
Galerija AV17 Aušros Vartų g. 17			
iki III. 9 d. – Jono Aničo darbų paroda „Procese“			
Galerija „Vitražo manufaktūra“ Stiklių g. 6			
Miglės Grigutytės ir Pauliaus Šliaupos videoinstaliacija „Cycle“			
„Juškų gallery“ B. Radvilaitės g. 6B			
iki III. 7 d. – paroda „Tirštasis Raimondo Martinėno kūrybos spalvingumas“			
Vilniaus rotušė Didžioji g. 31			
iki III. 2 d. – Elenos Nonos Zavadskienės paroda „Tarp vakar ir šiandien“			
Gintaro muziejuς-galerija Šv. Mykolo g. 8			
R. Mėnulio Katino paroda „Miesto istorijos“			
„Skalvijos“ kino centras Goštauto g. 2/15			
iki III. 7 d. – fotoparoda, skirta Raimondui Vabalui „Prikėlės Lituanicą naujam skrydžiui“			
Dailės galerija Vilniaus g. 245			
Bernard'o Roue (Paryžius) grafikos, fotografijos ir dokumentacijos paroda „Išnykimas“			
PANEVĖŽYS			
Dailės galerija Respublikos g. 3			
iki III. 2 d. – Sadao Mino tradicinio japoniško popieriaus (washō) darbų paroda „Popierius įvairiai“			
STAIGMENA			
Paroda „Haiku ritmai Makoto Hatori, Norio Shibata, Itsue Ito keramikoje“			
„cezario grupė“			

<p>(V. Jankausko šokio teatras)</p> <p>28 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio „VIKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)</p> <p>2 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PASAKA APIE KARALIUS“ Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)</p> <p>5 d. 18.30 <i>Judojoje salėje</i> – K. Binkio „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)</p> <p>KAUNAS</p> <p>Kauno dramos teatras</p> <p>28 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – Keturakio „AMERIKA PIRTYJE“. Rež. – V. Lencevičius</p> <p>III. 1 d. 12 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABEGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė</p> <p>1 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Dell ir G. Sibleyras „TEGYVUOJA BUŠONAS!“ Rež. – R. Vitkaitis</p> <p>4, 5 d. 19 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – A. Čehovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas</p> <p>6 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – G. Sibleyras „VĒJAS TOPOLIŲ VIRŠŪNĖSE“. Rež. – R. Atkočiūnas (VšĮ „Teatro projektai“)</p> <p>7 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas</p> <p>7 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrédėris</p> <p>Kauno muzikinis teatras</p> <p>28 d. 18 val. – C. Porterio „BUČIUOK MANE, KEIT“. Dir. – J. Geniušas</p> <p>III. 2 d. 12 val. – T. Kutavičiaus, V. Palčinskaitės „NYKŠTUKAS NOSIS“. Dir. – V. Visockis</p> <p>2 d. 18 val. – J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis</p> <p>7–9, 11 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius</p> <p>Kauno kamerinis teatras</p> <p>28 d. 18 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>III. 1 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŪDYSTĘ“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>2 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUELIUS“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>7 d. 18 val. – Molieriės „ŠYKŠTUOLIS, ARBA MELO MOKYKLA“. Rež. – A. Pociūnas</p> <p>Kauno mažasis teatras</p> <p>28 d. 19 val. – PREMJERA! F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas</p> <p>7 d. 19 val. – M. Fratti „SESUO“. Rež. – A. Žukauskas</p> <p>Kauno lėlių teatras</p> <p>III. 1, 8 d. 12 val. – PREMJERA! „ŽIOGAS ZIGMAS ŽALGIRIO MŪŠYJE“ (pagal L. Jakimavičiaus pasaką). Aut. ir rež. – A. Sunklodaitė. Dail. – G. Brazytė, komp. – D. Gnedinas, vaizdo projekcijos – Dž. Katino</p> <p>2 d. 12 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda</p> <p>6 d. 18 val. – V.V. Landsbergio „ATĖJAU, PAMAČIAU, NEGALĖJAU ARBA – VISIŠKAS RUDNOSIUKAS“. Rež. – V.V. Landsbergis</p> <p>KLAIPĖDA</p> <p>Klaipėdos dramos teatras</p> <p>28 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – M. Gavrano „VIKAS APIE VYRUS“. Rež. – A. Lebeliūnas</p> <p>III. 1 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – I. Turgenevo „INAMIS“. Rež. – A. Lebeliūnas</p> <p>5 d. 13 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – I. Šeinius „KUPRELIS“. Rež. – K. Maciauskas</p> <p>6 d. 18 val. – K. Dragunskajos „LUNAČIARSKIO LUNAPARKAS“. Rež. – D. Rabauskas</p> <p>7 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – M. Matišičiaus „MOTERIS BE KŪNO“. Rež. – R. Kudzmanaitė</p> <p>Klaipėdos muzikinis teatras</p> <p>III. 2 d. 12 val. <i>Kolonų salėje</i> – F. Poulenco „DRAMBLIUKO BABARO ISTORIJA“</p>	<p>Bibliografinės žinios</p> <p>GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS</p> <p>80 dienų. <i>Geltona</i> : romanas / Vina Jackson ; iš anglų kalbos vertė Rasa Tapinienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2014] (Gargždai : Print-it). – 394, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-620-0</p> <p><i>Bibliotekininkė</i> : romanas / Logan Belle ; iš anglų kalbos vertė Kristina Daugėlaitė-Lukoševičė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2013] (Kaunas : Indigo print). – 398, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-533-3</p> <p><i>Dievas visada keliauja incognito</i> : [romanas] / Laurent Gounelle ; iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskytė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 357, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0468-2 (jr.) : [29 Lt 60 ct]</p> <p><i>Gyvenimo kelias</i> : [minčių rinkinė] / Lev Tolstoj ; iš rusų kalbos vertė Algimantas Mikuta. – Kaunas : Trigrama, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 350, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-477-20-4 (jr.)</p> <p><i>Išminties kalendorius</i> / Lev Tolstoj ; iš rusų kalbos vertė Aistis Kelertas, Aleksandras Tyla, Linas Vaitkus. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2013] (Gargždai : Print-it). – 372, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-551-7 (jr.)</p> <p><i>Kokono baladės</i> : romanas / Renata Šerelytė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 165, [3] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1294-6 (jr.) : [19 Lt 77 ct]</p> <p><i>Metai</i> : [poema] / Kristijonas Donelaitis ; iliustravo Šarūnas Leonavičius ; [tekstas parengimas ir redagavimas: Mikas Vaicekauskas]. – Vilnius : Arteria, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 158, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-716-95-2 (jr.) : [50 Lt]</p> <p><i>Negali visko iškalbėti...</i> : eilėraščiai / Regina Mineikién-Cikanaitė ; [iliustravo Robertas Cikanas]. – Marijampolė : Piko valanda, 2013. – 99, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-422-079-1</p> <p><i>O istorija</i> : romanas / Pauline Réage ; iš prancūzų kalbos vertė Ina Pukelytė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2013] (Kaunas : Indigo print). – 311, [3] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-591-3</p> <p><i>Pienas</i> : stebulklaščiai : scenarijai, pasakojimai, parabolės ir farsai / Kerry Shawn Keys ; iš anglų kalbos vertė Laimantas Jonušas. – Kaunas : Kitos knygos, [2013] (Vilnius : Standart sp.). – 245, [2] p. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-609-427-135-9</p> <p><i>Pirmkyšt moteris. Mamutų medžiotojai</i> : romanas / Jean Marie Auel ; iš anglų kalbos vertė Giedrė Tartenišienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2013] (Kraków : Skleniarz). – 749, [2] p. – (Žemės vaikai ; kn. 3). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-609-5 (jr.)</p> <p><i>Skaituom žemaitėškā</i> : [eileraščių įpruoza] / Rėmėkis Leuons ; [sudarė Grušos Juons]. – Skuodas : Skuodo savivaldybės viešoji biblioteka, 2013. – 80 p. – Tekstas parašytas žemaitiškai. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-8117-00-4</p> <p><i>Sudie, Viena – bonjour, Paryžiai!</i> : [romanas] / Susanna Kubelka ; iš vokiečių kalbos vertė Loreta Kavolė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 340, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1212-0 (jr.) : [24 Lt 72 ct]</p> <p><i>Šiandien madam pareis vėliau</i> : romanas / Susanna Kubelka ; iš vokiečių kalbos vertė Laima Bareišienė. – 2-oji laida. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vil</p>
--	---

„Brangenybių medžiotojai“

Savaitės filmai

12 vergovės metų ****

Vienas rimčiausiu kandidatų į šiuometinius „Oskarus“. Steve'o McQueeno filmas remiasi tikra istorija, kurią knygoje aprašė pats jos heroinas Solomonas Northupas. Gabus smuikininkas ir laisvas juodaodis XIX a. viduryje apgaule buvo parduotas vergijon į JAV Pietus. Ankstesniuose McQueen filmuose „Alkis“ ir „Gėda“ režisieriaus dėmesio centre buvo įvairių ekscesus patiriantis žmogaus kūnas. Tačiau Solomonas (Chiwetel Ejifor) yra ne tik kankinimų objektas, bet ir bejgės jų stebėtojas. Filme taip pat vaidina Michaelas Fassbenderis, Benedictas Cumberbatchas, Paulas Dano, Paulas Giamatti (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Brangenybių medžiotojai ***

George'o Clooney filmas pasakoja apie tai, kaip amerikiečiai gelbėjo Europos kultūros lobius. Jis sukurtas pagal Roberto M. Edselio dokumentinį pasakojimą apie tai, kaip Antrojo pasaulinio karo pabaigoje amerikiečio meno istoriko (jį suvaidino pats Clooney) suburta nedidelė muzejininkų, meno kuratorių ir istorikų grupė, praminta „The Monuments Men“ (toks ir originalus filmo pavadinimas), rizikuodama gyvybėmis Vokietijoje, Prancūzijoje, Belgijoje ieškojo nacių pagrobų ir paslėptų meno kūriniai, kad juos sugrąžintų tikriesiems savininkams. Clooney surinko tikrai populiarius aktorius – Mattą Damoną, Billą Murray'ų, Johną Goodmaną, Jeaną Dujardiną, Bobą Balabaną, Hugh Bonneville'ą ir Cate Blanchett, suplakė trilerio, komedijos ir karo filmų žanrus, bet rezultatas kažkodėl primena Šaltojo karo metais kurtus propagandinius filmus (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Pompėja **

Pseudoistorinis reginys, kurio heroinas Milo (Kit Harington) – vergas, tapęs gladiatoriumi. Jis įsimylėti turtingo pirklio dukterį – gražuolę Kasią (Emily Browning). Kai Milo sužino apie mylimosios ir korumpuoto Romos senatoriaus sužadėtuves, daro viską, kad išsaugotų Kasią. Netrukus netoli miesto išsiveržia ugnikalnis... Paulo W.S. Andersono filme taip pat vaidina Carrie-Ann Moss, Jarredas Harris, Kieferis Sutherlandas (JAV, Vokietija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Šeimos albumas: rugpjūtis ****

Kupinas sarkastiško humoro žvilgsnis į sudėtingus motinos (Meryl Streep) ir trijų suaugusių dukterų (Julia Roberts, Juliette Lewis, Julianne Nicholson) santykius. Dukterys paliko šeimą, kad būtų kuo toliau nuo artimųjų ir praeities. Tačiau vieną dieną jos yra priverstos grįžti ir pagaliau suvokti jausmus, kurie kadaise privėdė prie konfliktų. Johno Wellso filmas pasakoja (kartais gal pernelyg jausmingai) universalią istoriją apie šeimos ryšius. Jame yra daug nemalonios tiesos, bet ir viltis, kad kartu išgyventa krizė padės filmo heroinėms išspręsti su praeitimis susijusias problemas. Papildoma žvaigždėtė už įsimenantį aktorių ansamblį: filme taip pat vaidina Chrisas Cooperis, Ewanas McGregoras, Margo Martindale, Samas Shepardas, Dermotas Mulroney (JAV, 2013). (Vilnius)

Volstryto vilkas ***

Martino Scorsese biografinės dramas heroinas – finansininkas Jordanas Belfortas, įsukęs ne vieną finansinę piramidę ir kalėjime praleidęs ne vienus metus. 1987 m. jis įkūrė vieną didžiausiu brokerių kontorą, bet po dešimties metų buvo nuteistas už pinigų pllovimą ir kitokius finansinius nusikaltimus. Kalėjime Belfordas sugebėjo susidoroti su narkotikų ir alkoholio priklausomybe, parašyti dvi knygas. Dabar jis skaito paskaitas apie tai, kaip pasiekti sėkmės. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Leonardas DiCaprio, Jonah Hillas, Matthew McConaughey, Jeanas Dujardinas, Margot Robbie (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

28–III. 2 d. – Non-stop (JAV, Prancūzija) – 11.45, 16.15, 18.45, 21.30; 3–6 d. – 11.30, 14.15, 16.45, 19.20, 22 val.
28–III. 6 d. – Brangenybių medžiotojai (JAV) – 11.15, 13.45, 16.25, 19.05, 21.45
28–III. 2 d. – Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 14.15, 16.15, 18.15, 20.15; 3–6 d. – 11.45, 16.15, 18.15, 20.15
28, III. 3–6 d. – Greičiau nei triūsai (Rusija) – 15.45, 18.30, 21 val.; 1, 2 d. – 13, 15.45, 18.30, 21 val.
28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (3D, JAV) – 14, 16.15; 28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 11.30

1 d. – A. Borodino „Kunigaikštis Igoris“
Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 18.55

5 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 18.45
6 d. – 300: imperijos gimimas (3D, JAV) – 19.15
28, III. 2–6 d. – Volstryto vilkas (JAV) – 12, 15.45, 19.30, 20.30; III. 1 d. – 12, 15.45, 19.30
28–III. 6 d. – 12 vergovės metų (JAV) – 12, 15, 18, 21 val.
Pompėja (3D, JAV, Vokietija) – 13.30, 16, 18.30, 21.15
Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 13, 18.15
Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 15.30, 20.45
Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 11, 15.30; 28, III. 2–6 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (3D, Prancūzija) – 13.15, 18 val.; III. 1 d. – 13.15
28–III. 4 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 14, 19.15; 5, 6 d. – 14 val.
28, III. 4 d. – Lego filmas (JAV) – 13.45; III. 1, 2 d. – 11.15, 13.45; 3–6 d. – 13.45, 16.15
28–III. 6 d. – Ledo šalis (JAV) – 11 val.
1, 2 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 11.30
28–III. 6 d. – Robotas policininkas (JAV) – 16.30
Šėtono belaukiant (JAV) – 21.45
28–III. 4 d. – Begalinė meilė (JAV) – 18.45
28–III. 6 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 21.30

Forum Cinemas Akropolis

28–III. 2 d. – Non-stop (JAV, Prancūzija) – 13.30, 15.30, 19.30, 21.50; 3–6 d. – 13.30, 15.30, 18.15, 21 val.
28–III. 6 d. – Brangenybių medžiotojai (JAV) – 12.15, 15.15, 18, 20.45
28–III. 2 d. – Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 14.15, 16.15, 18.30, 20.30
Greičiau nei triūsai (Rusija) – 10.45, 16, 18.45, 21.15
28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (3D, JAV) – 14.30; 28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 12 val.
5 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 19 val.
6 d. – 300: imperijos gimimas (3D, JAV) – 17.45; III. 1 d. – 21.30; 2 d. – 21.45; 4 d. – 17.45; 6 d. – 18.15
28–III. 2 d. – Brangenybių medžiotojai (JAV) – 19.30; III. 1 d. – 16.30; 2 d. – 20 val.; 3 d. – 19.45; 4 d. – 18.15; 5 d. – 17.45; 6 d. – 19.30
1, 2 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 14 val.
1 d. – Išgelbėti poną Benksą (JAV) – 14.15
1 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14.30; 2 d. – 15.30
1 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 18.30; 5 d. – 19.15
2 d. – Užgavėnių margumynai (lietuvių animacinių f. programa) – 14, 15 val.
2 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 16.15; 5 d. – 20.30
3, 4 d. – Sėdžiu. Medituoju Vipasaną (Indija) – 19.30
5 d. – Mataharis (Ispanija) – 17.30
6 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 18.30
6 d. – Pasaulis yra didelis ir išsigelbėjimas slypi už kampo (Bulgarija, Slovėnija, Vengrija, Vokietija) – 17.30

„Skalvijos“ kino centras

Vokiško kino dienos

28 d. – Šukparkis (Vokietija) – 17.10
28 d. – Vilko vaikai (Vokietija) – 19 val.

III. 1 d. – Kadišas draugui (Vokietija) – 17.10
2 d. – Jaučiuosi diskro (Vokietija) – 21 val.

2 d. – Talėja (Austrija) – 17.20
2 d. – Įsimylėję priešai (Šveicarija) – 19 val.

3 d. – Karma Shadub (dok. f., Šveicarija) – 17 val.

3 d. – Dienos spindesys (Austrija) – 21 val.

4 d. – Pasienis (Austrija) – 17.10
4 d. – Pasaulio matavimas (Vokietija, Austrija) – 19 val.

28 d. – Premjera! Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 21 val.; III. 1 d. – 19 val.; 2 d. – 15.40; 3 d. – 19 val.; 4 d. – 21.10;

5 d. – 19.10; 6 d. – 21.30
5 d. – Redirected / Už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 17 val.

6 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 16.40
5 d. – Šventieji motorai (Prancūzija, Vokietija) – 20.40

6 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 18.50
3 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 15 val.

1 d. – Krokodilai (Vokietija) – 15 val.

2 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 13.50
2 d. – Baseinas (Prancūzija, Italija) – 21.10

2 d. – Pasaka (Prancūzija) – 15.45
1 d. – A. Borodino „Kunigaikštis Igoris“
Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 18.55

5 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 18.15
6 d. – 300: imperijos gimimas (3D, JAV) – 19.15
6 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 10.15, 12.30,

14.45; 1 d. – 10.15, 12.30; 28–III. 6 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 11.30

28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 10.45
28–III. 6 d. – Volstryto vilkas (JAV) – 15, 17, 20.45

28–III. 5 d. – Pompėja (3D, JAV, Vokietija) – 16.50, 19.15, 21.40; 6 d. – 16.50, 21.40
28 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 18.15, 20.55, 23.59, 23.59; 1 d. – 20.55,

23.59; 2–4, 6 d. – 18.15, 20.55; 5 d. – 20.55
28–III. 2 d. – Lego filmas (JAV) – 10.45, 11.15, 12, 12.45; 3–6 d. – 10.45, 13.15, 16 val.

28, III. 2 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 18.40, 21.20, 23.40; 1 d. – 21.20; 3–6 d. – 18.40, 12.45, 21.20

28–III. 2 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 10.30; 28–III. 6 d. – 12 vergovės metų (JAV) – 15.15; Ledo šalis (JAV) – 11 val.

Šėtono belaukiant (JAV) – 21.50

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

28–III. 2 d. – Non-stop (JAV, Prancūzija) – 16.15, 18.45, 21.10; 3–6 d. – 13.45, 16.15, 18.45, 21.10
28–III. 2 d. – Brangenybių medžiotojai (JAV) – 14.30, 18.15, 21.45; 3–6 d. – 11, 14.30, 18.15, 21.45; 28–III. 6 d. – Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 13.30, 17.50, 19.50; Greičiau nei triūsai (Rusija) – 14, 17.30, 19 val.
28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (3D, JAV) – 13.45; 28–III. 2 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (3D, JAV) – 11 val.
1 d. – A. Borodino „Kunigaikštis Igoris“
Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 18.55
5 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 19.15
6 d. – 300: imperijos gimimas (3D, JAV) – 21.20
28, 2–5 d. – Pompėja (3D, JAV, Vokietija) – 11.30, 16.30, 21.20; 1 d. – 11.30; 6 d. – 11.30, 16.30
28–III. 6 d. – Volstryto vilkas (JAV) – 10.45, 20.15
28, III. 3–6 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 14.45; 1, 2 d. – 10.15, 14.45; 28–III. 6 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (3D, Prancūzija) – 12.30, 17 val.
Lego filmas (JAV) – 11.15, 15.30
28, III. 2, 4, 6 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 19.15
28–III. 6 d. – Ledo šalis (JAV) – 10.30
Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 13 val.
12 vergovės metų (JAV) – 15.15; Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 21 val.
Šėtono belaukiant (JAV) – 21.50

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis.